

YIHR

2015.
JANUAR-MART

YOUTH INITIATIVE FOR HUMAN RIGHTS

INICIJATIVA MLADIH ZA LJUDSKA PRAVA

NISMA E TË RINJVE PËR TË DREJTAT E NJERIUT

Inicijativa poslala OEBS-ov izveštaj Vladi Republike Srbije

Povodom prvog dana predsedavanja Srbije Organizacijom za evropsku bezbednost i saradnju, 16. januara 2015, Inicijativa mladih za ljudska prava poslala je Vladi Republike Srbije primerak OEBS-ovog izveštaja „Kosovo: kako viđeno, tako rečeno”.

1

Uz izveštaj Inicijativa je poslala premijeru i ministrima Vlade Republike Srbije i ovo pismo:

Poštovani predsedniče Vlade i poštovani ministri,

Povodom prvog dana predsedavanja OEBS-om, Inicijativa mladih za ljudska prava vam šalje dve publikacije ove organizacije koje predstavljaju detaljne opise šema i strategija kršenja ljudskih prava, uključujući ubistvo više od 13 hiljada ljudi, koje se dešavalo na Kosovu tokom 1998. i 1999. godine.

U javnom diskursu u Srbiji često se pominju stradanja tokom ove dve ratne godine, ali se malo ko, a najmanje predstavnici vlasti, osvrće na žrtve koje nisu srpske nacionalnosti. Ne govori se o zločinima koje su počinile snage u srpskim uniformama. Predsednik Vlade je tokom posete Kosovu pre dva dana odlučio da se ne osvrne na pitanje novinara o odgovornosti Beograda za stradanje Albanaca na Kosovu 1998. i 1999. godine, i pozvao ih da mu postave neko ozbiljnije pitanje.

Mi u njihovom pitanju ne vidimo ništa neozbiljno, naprotiv. Želeli bismo da čujemo da Vlada Republike Srbije govori ne samo o sistematskoj kampanji osmišljenoj u Beogradu, već i da se izvini za učešće u sprovođenju etničkog čišćenja na Kosovu. Imali bismo više poverenja u Vladu ako biste javno govorili o svim zločinima koji su, van razumne sumnje, dokazani tokom nemalog broja suđenja za zločine počinjene na Kosovu, ako biste se ponekad u javnim nastupima osvrnuli na činjenice utvrđene pred Haškim tribunalom i domaćim sudovima.

Dugačak je spisak stvari o kojima ne govorite u javnosti i koje uredno odćutite svake godine u periodu između 24. marta i 10.

juna kada se prisećamo NATO intervencije. Zbog vašeg ćutanja, naši vršnjaci su zbunjeni i ništa ne znaju o razlozima zbog kojih smo 78 dana živeli pod bombama. O tome ih ne informišete ni vi, ni mediji, ni profesori u školi.

Iako smo mladi, mi se sećamo dešavanja sa kraja poslednje decenije prošlog veka. Svako od nas ima nekoga u porodici, komšiluku ili među prijateljima ko je tih ratnih godina bio mobilisan i boravio na Kosovu. Ti ljudi su nam pričali o sistematskom „čišćenju terena” od albanskog stanovništva. Rekli su nam da su na Kosovu 1998. godine, a posebno nakon što je počelo NATO bombardovanje, bile raspoređene brojne regularne jedinice vojske i policije, ali i one iz rezervnih i posebnih sastava, da su na terenu bile prisutne i razne paravojne i parapolicijske snage. Čitava mašinerija je bila angažovana.

Ove informacije se mogu naći u izveštajima koji su pred vama, ali ih potvrđuju i dokazi predstavljeni na suđenjima Slobodanu Miloševiću, kosovskoj šestorci, Vlastimiru Đorđeviću, Saši Cvjetanu, pripadnicima različitih policijskih jedinica osuđenim za zločin koji se dogodio u jednoj piceriji u Suvoj Reci... Pretraživanjem informacija na internetu lako se mogu naći i brojni relevantni izveštaji o masovnim grobnicama sa albanskim leševima u Batajnici, Perućcu, Petrovom Selu, Kladovu.

Kao predstavnici nove generacije bili bismo srećni ako biste vi, kao predstavnici izvršne vlasti u našoj zemlji, osim Maksa Vebera i Bila Gejtsa, ponekad citirali delove OEBS-ovog ili nekog drugog izveštaja koji govori o masovnim kršenjima ljudskih prava na Kosovu za koje odgovornost leži na režimu u Beogradu.

Izdvojili biste se iz gomile vaših prethodnika ukoliko bi vam ovi izveštaji poslužili kao inspiracija da podržite osnivanje REKOM-a (regionalne komisije) koja bi, između ostalog, imala zadatak da napravi zvaničan poimeničan popis ubijenih tokom ratova na prostoru bivše Jugoslavije i time stali na put brojnim malverzacijama koje proističu iz nedostatka takve informacije.

Mi vam se obraćamo u ime generacije mladih koji ni na koji način ne mogu da budu odgovorni za ono što se tokom devedesetih godina prošlog veka dešavalo na Kosovu, ali duboko verujemo da imamo odgovornost da o zločinima iz prošlosti javno govorimo, da ih ne poričemo i da gradimo odnose sa vršnjacima iz regiona koji su, pre svega, bazirani na međusobnom poverenju.

Mi smo ove OEBS-ove izveštaje o Kosovu detaljno proučili, a nadamo se da ćete i vi u narednih godinu dana, dok predsedavamo ovom organizacijom, naći malo vremena da ih prelistate.

OEBS-ov izveštaj u dva toma je sa engleskog jezika preveo i u Srbiji objavio Fond za humanitarno pravo:

- Izveštaj I: Stanje ljudskih prava oktobar 1998 – jun 1999. godine
- Izveštaj II: Stanje ljudskih prava jun 1999 – oktobar 1999. godine

U nadi da će naši predlozi naići na vaše razumevanje!

Tim Inicijative mladih za ljudska prava ■

ISTRAGA, A NE ORDEN!

Protest protiv odlikovanja Dikovića: ISTRAGA, A NE ORDEN!

Inicijativa mladih za ljudska prava organizovala je protest pod nazivom „ISTRAGA, A NE ORDEN!” povodom dodele odlikovanja načelniku Generalštaba Vojske Srbije Ljubiši Dikoviću, u nedelju 15. februara u Pionirskom parku.

U trenutku kada je Fond za humanitarno pravo izneo navode o umešanosti generala Dikovića u zločine počinjene nad civilima na Kosovu u aprilu i maju 1999. godine, predsednik Nikolić je odlučio da Dikoviću dodeli orden za naročite zasluge u komandovanju i rukovođenju vojnim jedinicama.

Ovim političkim činom, predsednik Nikolić je arogantno poručio Tužilaštvu za ratne zločine, porodicama žrtava, ali i svim građanima Srbije da zvanično podržava politiku nekažnjivosti. Orden koji je Tomislav Nikolić dodelio Dikoviću je ruganje civilnim žrtvama rata i uvreda za građane Srbije koji zahtevaju da pred zakonom svi budu jednaki.

General Diković ne zaslužuje orden. Zahtevamo istragu o mogućoj odgovornosti Ljubiše Dikovića za zločine nad civilima i za prikrivanje tragova zločina.

Podsetimo, General Diković je bio komandant 37. motorizovane brigade za vreme rata na Kosovu. U zoni odgovornosti njegove brigade počinjeni su zločini nad albanskim civilima, uključujući i ubistva civila u Rezali, Starom Čikatovu, Donjem Žabelju i Gladnom Selu. U zoni odgovornosti njegove brigade izvršena je „asanacija terena” i tela ubijenih su uklonjena. DNK analiza je potvrdila da su 52 tela nađena u masovnoj grobnici u Rudnici, u opštini Raška, 100 kilometara od mesta ubistva i petnaest godina posle završetka rata – tela albanskih civila ubijenih u selima u zoni odgovornosti Dikovićeve brigade.

Sve ove navode možete pronaći u Dosijeu Rudnica na [ovom linku](#).

Građani okupljeni na protestu su poslali jasnu poruku da ne podržavaju nagrađivanje onih za koje postoji osnovana sumnja da su umešani u činenje ratnih zločina. ■

Jasmina Lazović o raspadu Jugoslavije na Fakultetu političkih nauka u Beogradu

U okviru programa studijske posete Beogradu koju je organizovala Međunarodna škola „Nova” iz Skoplja, Jasmina Lazović je 19. marta gostovala na Fakultetu političkih nauka. Ona je grupi od 20 studenata, mahom iz Makedonije i sa Kosova, održala predavanje o raspadu Jugoslavije, sa posebnim fokusom na masovna kršenja ljudskih prava za vreme ratova. Program koji se bavi padom komunizma u zemljama jugoistočne Evrope grupa je nastavila posetom Budimpešti, gde su bili gosti Centralnoevropskog univerziteta. ■

Đorđe Bojović o radu Inicijative na Pravnom fakultetu u Sarajevu

Đorđe Bojović je 7. marta na Pravnom fakultetu u Sarajevu održao predavanje „Uloga mladih kroz delovanje Inicijative mladih za ljudska prava u tranzicionoj pravdi u Srbiji” u okviru konferencije „Bosna i Hercegovina i Srbija 20 godina nakon rata” u organizaciji Evropskog udruženja studenata prava u Sarajevu. ■

Nova generacija programa „Ratni zločini i suđenja”

Na planiranju u Dahauu, tim Inicijative je sa partnerima iz Francuske, Nemačke i sa Kosova, a uz podršku Francusko-nemačke kancelarije za mlade kreirao agendu za polaznike i polaznice druge generacije programa „Ratni zločini i suđenja”. Ova generacija će posetiti Dahau, Ludwigsburg i Hag od 3. do 11. novembra, a program u Francuskoj i Srbiji i na Kosovu je planiran za 2016. godinu. Svi zainteresovani za ovaj program moći će da se prijave od maja meseca. ■

Godišnjica zločina u Štrpcima

U petak 27. februara 2015. godine navršilo se 22 godine od otmice i ubistva 20 putnika iz voza koji je saobraćao na relaciji Beograd-Bar. Mirovnom akcijom Istina – odgovornost – pravda na platou ispred glavnog ulaza u beogradsku železničku stanicu, Žene u crnom, Inicijativa mladih za ljudska prava, Fond za humanitarno pravo i Sandžački odbor za zaštitu ljudskih prava i sloboda podsetili su na ovaj zločin i pozvali institucije Srbije da procesuiraju sve odgovorne, pronađu lokacije sa posmrtnim ostacima žrtava, a njihovim porodicama obezbede dostojanstvenu satisfakciju i priznanje. ■

Da pamtiš bilborde, a ne genocid

Aktivisti i aktivistkinje Inicijative su se obratili Ljiljani Smajlović, urednici dnevnog lista Politika, povodom teksta u kojem je kritikujući rad nevladinog sektora u Srbiji, pomenula i Inicijativinu akciju postavljanja bilborda o Srebrenici u Srbiji 2005. godine: “Za mene je tu najveći šampion izvesni Andrej Nosov, koji se 2005, u svojstvu izvršnog direktora Inicijative mladih za ljudska prava, proslavio postavljanjem bilborda o Srebrenici po Beogradu i drugim gradovima Srbije.”

Smajlović se i sada, dvadeset godina nakon genocida, više bavi bilbordima nego zločinom, zato su joj aktivisti i aktivistkinje poručili: “Da vidiš, da znaš, da pamtiš... Genocid a ne bilborde.” ■

An orange silhouette of the map of Kosovo is centered in the background of the image.

OVO JE KOSOVO

U susret novoj rundi pregovora u Briselu

Grupa od 20 mladih iz Srbije, pretežno studenata/kinja prava i političkih nauka, boravila je na Kosovu krajem januara. Inicijativa je organizovala ovu posetu u okviru Regionalnog programa razmene kroz koji se mladim ljudima pruža prilika da po prvi put posete zemlje regiona. U fokusu sastanaka tokom ove posete bila je nova runda briselskih pregovora koja je počela u februaru 2015. godine.

9

Tokom posete Kosovu, studenti iz Srbije su imali priliku da se sastanu sa predstavnicima Vlade Kosova, uključujući i tadašnje predstavnike srpske zajednice, kao i sa predstavnicima pokreta „Samoopredeljenje“, Demokratskog saveza Kosova, lokalnih vlasti u Prištini, Fonda za humanitarno pravo i BIRN-a.

Grupa je u Prištinu stigla dan nakon protesta pristalica pokreta „Samoopredeljenje“, koji su zahtevali razrešenje Aleksandra Jablanovića, sada već bivšeg ministra za povratak i zajednice Vlade Kosova. Jablanović je na Badnje večer komentarisao okupljanje oko 100 kosovskih Albanaca na protestu protiv posete grupe srpskih vernika pravoslavnoj crkvi u Đakovici. Okupljeni Albanci su kamenovali autobus kojim je grupa srpskih vernika došla u Đakovicu, a Jablanović je tim povodom izjavio: „Divljaci u Đakovici su uništili praznik za ljude koji su došli svojim zapaljenim kućama.“ Prema navodima predstavnika pokreta „Samoopredeljenje“, među albanskim demonstrantima su se nalazile i majke Đakovice. Posle ovog događaja pokret je zahtevao Jablanovićovo hitno razrešenje, navodeći da je svojom izjavom uvredio majke žrtava stradalih Đakovčana.

Aleksandar Jablanović je na sastanku sa Inicijativnim aktivistkinjama i aktivistima izjavio da je ceo ovaj događaj „iskonstruisan u medijima“ i da on nije izjavio za sve demonstrante da su divljaci, već samo za one koji su kamenovali autobus. Dodao je i da su napisi u kosovskim medijima bili tendenciozno osmišljeni, sa namerom da Srbe prikažu kao ljude koji su u Vladu Kosova ušli kako bi raspirivali mržnju između Srba i Albanaca. Prema rečima ministra Jablanovića, koji je odlukom kosovskog premijera smenjen desetak dana nakon sastanka sa grupom iz Beograda, protesti pokreta „Samoopredeljenje“ su direktno uzrokovali razmatranje njegove smene. On smatra nedopustivim da se nasiljem i na ulici smenjuju ministri u Vladi.

Da Jablanović nije jedini razlog za tadašnje proteste „Samoopredeljenja“ rečeno je na sastanku sa gradonačelnikom Prištine Špendom Ahmetijem. „Problem oko Jablanovića nije problem u vezi sa jednom osobom, već celog koncepta Srpske liste,“ izjavio je Ahmeti. On smatra da je uznemirujuće to što Srpska lista promoviše agendu Republike Srbije, umesto da predstavlja interese lokalnih Srba sa Kosova. Kao drugi razlog za protest navedeno je pitanje Trepče, jer pripadnici pokreta „Samoopredeljenje“, čiji je Ahmeti član, veruju da Trepča pripada Kosovu i da pregovora oko toga sa Beogradom ne treba da bude.

Sastanak sa Aleksandrom Jablanovićem

Ne samo da pregovora oko Trepče ne treba da bude, već prema rečima tadašnjeg predsednika pokreta „Samoopredeljenje“ Aljbina Kurtija, dijalog sa Beogradom uopšte nije dobro rešenje, jer „ne treba da mislimo da će se sve rešiti razgovorom“. Kurti veruje u koncept demokratije, razvoja i pravde, kao i u to da se međunarodni protektorat (prisustvo međunarodne zajednice na Kosovu, prim. autora) vodi pogrešnim re-

dosledom prioriteta, koji su za njih mir, stabilnost i sigurnost. „Nisam protiv mira, stabilnosti i sigurnosti, ali kada imamo demokratiju, razvoj i pravdu, prve tri stvari dolaze kao posledica,” izjavio je Kurti.

Kurti je istakao da se Kosovo danas poredi sa drugim kriznim područjima u svetu. „Voleli bismo kada bi nas međunarodni protektorat poredio sa Slovenijom i da kaže da, na primer, u odnosu na Sloveniju zaslužujemo ocenu umanjenu za deset. Ali oni to ne rade, već nas porede sa Palestinom i kažu da u odnosu na Palestinu zaslužujemo ocenu plus dva. Kada bi nas poredili sa normalnim zemljama, lakše bismo postali jedna od njih.”

Sastanak sa Aljbinom Kurtijem

Kurti je dodao da dijalog na relaciji Beograd - Priština treba da se vodi, ali da to ne sme da bude jedini korak ka rešavanju problema. Prema njegovim rečima, rešenje treba da uključuje solidarnost, univerzalnost i masovne pokrete, koji su neophodni i u Srbiji. Da bi se doprinelo miru i stabilnosti Zapadnog Balkana i time pomoglo svim građanima Republike Srbije, potrebno je napraviti jak levičarski pokret. „Ako nastavite dalje sa ljudima kao što su Vučić, Nikolić, Vulin i Dačić, Srbija će postati gora od Kosova. Nećete krenuti napred sa nasleđem Nikole Pašića. Potrebni su vam ljudi koji čitaju Dimitrija Tucovića. Potreban vam je novi socijaldemokratski pokret - jak Žarko Korać, a ne Aleksandar Vučić.” Kurti je zaključio da levica u Srbiji više ne postoji i da je posledica toga da pregovore vode desničari, usled čega se dijalog svodi na puko deljenje tržišta.

Nasuprot Kurtijevom mišljenju, ministarka Vlade Kosova zadužena za pregovore sa Beogradom Edita Tahiri smatra da je dijalog ključan za transformaciju konfliktnih odnosa koji postoje između Srbije i Kosova u mirne odnose dve države koje priznaju jedna drugu kao suverene i nezavisne. Prema njenim rečima, javnost na Kosovu inicijalno nije bila za pregovore sa Beogradom, pre svega zbog posledica rata, ljudskih gubitaka i tragedije koja se na Kosovu desila krajem devedesetih. Vlada je uspela da objasni javnosti da prošlost ne treba da bude zaboravljena, kao i da ne sme da bude prepreka boljoj budućnosti. Tahiri je rekla da se sedam tehničkih sporazuma koji su potpisani u prethodne četiri godine većinom uspešno primenjuju. Problematična pitanja su priznavanje kosovskih diploma u Srbiji i katastarske knjige koje još uvek nisu vraćene Kosovu.

Tahiri je kazala da dijalog i implementacija dogovorenog predstavljaju korak bliže Evropskoj uniji, kako za Kosovo, tako i za Srbiju. „Za ulazak u Evropsku uniju neophodni su dobri odnosi sa susednim zemljama i

regionalna saradnja. Bitno je da se pridržavamo dogovora i radimo na njihovoj implementaciji.” Tahiri je istakla da je nužno da se preduzmu konkretni koraci zarad integracije u kosovski pravosudni sistem srpskih tužilaca i sudija, koji trenutno rade u nelegalnim strukturama. Radi se i na integraciji srpskih članova civilne zaštite i formiranju policije.

Sastanak sa Editom Tahiri

Dodala je i da je Vlada Kosova prihvatila da se osnuje zajednica srpskih opština, ali da ona mora biti napravljena u skladu sa kosovskim zakonima.

Na sastanku sa novinarkama kosovskog BIRN-a, istaknut je značaj formiranja multietničke policije i zvaničnog uključivanja Srba u kosovsku policiju. Ovo je posebno važno imajući u vidu da od 1999. godine na severu Kosova nisu postojale nikakve zvanične snage reda. BIRN ističe da je, osim policije, posebno važno raditi i na integraciji Srba u kosovski pravosudni sistem. Prema njihovim rečima, nedovoljno je da samo po-

licija radi, jer u tom slučaju oni prikupljaju podatke o prekršajima, ali ne postoji zvanično priznati pravosudni aparat da te prekršaje i procesuiraju.

Poseban problem u vezi sa srpskom zajednicom jeste to što ne postoji tačan podatak o broju ljudi srpske nacionalnosti koji imaju prebivalište na Kosovu. Edita Tahiri je izjavila da se nada da će popis biti uspešno obavljen ove godine, jer je to neophodno kako bi opštine mogle da na prave plan za lokalni razvoj zasnovan na tim podacima. Na sastanku sa Aleksandrom Jablanovićem Inicijativa je saznala da u opštine na severu Kosova nikada niko nije došao da popiše stanovništvo srpske nacionalnosti. Edita Tahiri, koja je u vreme vršenja popisa 2011. godine bila ministarka javne uprave, rekla je da su Srbi popis bojkotovali, uprkos predlogu Vlade da na dokumentima za popis ne stoje obeležja države Kosovo i da popis izvrši treća strana - Kancelarija Ujedinjenih nacija za projektne usluge.

Na pitanje da li će se Trepča naći na agendi nove runde pregovora, Tahiri je izjavila da je odgovor Vlade Kosova kategorično ne. „Čak i da Srbija pokuša da stavi ovo pitanje na agendu, o njemu se neće diskutovati, jer da bi se određena tema pokrenula, o tome moraju da se slože sve tri strane. Trepča se nalazi unutar granica Kosova i ove granice su definisane Ustavom, ne samo Republike Kosovo, već i jugoslovenskim Ustavom iz 1974. godine,” dodala je Tahiri.

Dok sa jedne strane predstavnici Republike Kosovo tvrde da Trepča pripada Kosovu jer se nalazi unutar njegovih granica, predstavnici Srba,

Sastanak sa Branimirom Stojanovićem i Vladetom Kostićem

gradonačelnik opštine Gračanica Vladeta Kostić i zamenik premijera u kosovskoj Vladi Branimir Stojanović, rekli su da Trepča nikako ne sme da postane javno preduzeće jer je Trepča, pored Brezovice, za Srbe na Kosovu jedna od dve najbitnije stvari za ekonomski razvoj.

Stojanović je izjavio da razlog zbog kojeg sedi u Vladi Kosova nije lagodna funkcionerska pozicija, već pre svega ostanak i opstanak srpskog naroda na Kosovu. Kritikujući prethodne vlade, on je istakao da je prošle godine započeta promena zvanične politike Republike Srbije koja se u „poslednjih 15 godina zasnivala isključivo na bežanju od problema, nepostojanju alternativnog plana da se problemi reše, negaciji svega što se na Kosovu radilo i traženju izgovora za neuspehe koji su se dešavali u sprovođenju srpske politike na Kosovu“. Stojanović je dodao i da je skrivanje iza Ustava i isprazno ponavljanje o suverenitetu i integritetu dovelo do još bržeg raseljavanja Srba sa Kosova i prodaje zemlje koja i

dan danas traje.

Sada želimo da se sprovodi politika koja je jedino moguća. Politika koja je usko povezana sa Beogradom i koja tamo traži uporište. Zvanična politika Srpske liste je zvanična politika naše države,” izjavio je Stojanović. Rečeno je i da je posao Srpske liste da iskoristi sve mogućnosti koje postoje u okviru institucija, kako bi se poboljšao život na terenu, kao i da Kosovo nikako ne treba priznati i da se mora uraditi sve kako bi se sačuvalo srpsko postojanje i kulturno istorijsko nasleđe na Kosovu.

Na pitanje da li u kosovskim institucijama predstavljaju Srbe na Kosovu ili politiku Beograda, Vladeta Kostić je odgovorio da predstavljaju interese Srba na Kosovu, ali da ozbiljnog bavljenja politikom na Kosovu nema bez direktnih veza i kontakata sa zvaničnim Beogradom. Dodao je da pre svakog odlaska predstavnika Republike Srbije u Brisel, Beograd prvo konsultuje lidere kosovskih Srba okupljene oko Srpske liste kako bi se informisali o njihovim zahtevima, koji su zapravo zahtevi srpske zajednice na Kosovu.

Kostić je rekao i da je za osnivanje zajednice srpskih opština potrebna podrška Beograda, međunarodne zajednice i Srba u kosovskim institucijama. „Potrebno je da zajednica srpskih opština postane stabilna i jaka institucija preko koje će Srbi na Kosovu moći institucionalno da se zaštite.“

Dodao je i to da na srpskoj strani ne postoji nijedna politička opcija koja će da prizna Kosovo i nakon toga ostane na vlasti. „Ne postoji nijedna politička stranka koja će sebi da puca u noge i time padne sa vlasti. Naravno da Srbija treba da radi na uspostavljanju dobrih odnosa sa Kosovom i Prištinom. Meni je samo bitno da niko ko predstavlja Vladu Republike Srbije nikada ne stavi potpis na tapiju,” zaključio je Kostić. ■

A teal-colored silhouette of the map of Serbia is centered in the background. The text is overlaid on this map.

BEOGRADSKA STRANA PRIČE

U okviru drugog dela ovog programa, Inicijativa je po povratku sa Kosova za studijsku grupu organizovala sastanke sa oficirom za vezu Beograda u Prištini Dejanom Pavićevićem, bivšim šefom pregovaračkog tima za razgovore sa Prištinom Borkom Stefanovićem i predstavnicima Biroa za društvena istraživanja (BIRODI) koji se bavi monitoringom primene Briselskog sporazuma.

Oficir za vezu Dejan Pavićević, čija je uloga olakšavanje primene postignutih sporazuma, izjavio je da je ceo proces pregovaranja izuzetno politički opterećen i da je, nažalost, interes običnog građana ograničen višim političkim interesima sa sve tri strane. „Svako ima svoju percepciju i viziju kako pregovori treba da izgledaju. Ovo jako odudara od svih kanona pregovaranja, a glavna stvar koja koči pregovore je politička komponenta,“ rekao je Pavićević.

Prema mišljenju većine sagovornika koji zastupaju interese srpske strane, jedan od najvećih problema Beograda u vezi sa Kosovom jeste pitanje imovine. Borko Stefanović je u razgovoru sa Inicijativom rekao da je mnogo puta od Edite Tahiri tražio da se počne sa radom na rešavanju pitanja srpske imovine na Kosovu, ali da to nikada nije bio predmet razgovora.

On je kao poseban problem istakao to da poslanici nemaju nikakve

informacije o budžetskim davanjima Republike Srbije za Kosovo, jer su sednice nadležnog odbora veoma retke – to je odbor koji se najređe sastaje. Stefanović je rekao da adekvatna kontrola budžetske potrošnje ne postoji i da se za 500 miliona evra godišnje ne zna u koju se tačno svrhu troše. „Nema socijalnih karata, nema spiskova ljudi kojima je taj novac potreban pa se tako dešava da neki ljudi dobijaju novac iz budžeta Republike Srbije, a da ne žive ni u Srbiji, ni na Kosovu, već negde u inostranstvu. Ne postoji plan koje bolnice, niti koje škole na Kosovu će Srbija da finansira“, podvukao je Stefanović.

O tome šta će biti najveći problem u poglavlju 35 na putu Srbije ka evropskim integracijama, Stefanović je rekao: „Poglavlje 35 će biti pretrpano novim stvarima koje nisu urađene. Tu će se naći nesuglasice oko zajednice srpskih opština ili potencijalno insistiranje na potpisivanju mirovnog sporazuma. Postavlja se pitanje da li će Vlada Srbije biti sposobna da u takvim okolnostima potpiše nešto što neće biti devastirajuće

„Postavlja se pitanje da li će Vlada Srbije biti sposobna da u takvim okolnostima potpiše nešto što neće biti devastirajuće po naš interes, da se izbegnu stvari kao što su ratne reparacije, priznanje da je počinjen genocid, pa čak i javno izvinjenje. To su stvari koje nijedna Vlada u Srbiji ne bi preživela. Ne znam da li je Vučić svestan šta ga čeka od zahteva sa kosovske strane.“

po naš interes, da se izbegnu stvari kao što su ratne reparacije, priznanje da je počinjen genocid, pa čak i javno izvinjenje. To su stvari koje nijedna Vlada u Srbiji ne bi preživela. Ne znam da li je Vučić svestan šta ga čeka od zahteva sa kosovske strane.“

Odbor za Kosovo i Metohiju Narodne skupštine Republike Srbije tokom februara i marta nije bio u mogućnosti da ugosti grupu studenata Beogradskog univerziteta. Iako je na pitanje predsednika Odbora Milovana Drecuna, jasno objašnjeno šta bi potencijalno bile teme o kojima bi se na sastanku razgovaralo, grupa je ostala uskraćena da čuje stranu zakonodavne grane vlasti o pitanjima u vezi sa Kosovom.

O tome kako se Briselski sporazum primenjuje od strane Republike Srbije grupa je razgovarala sa Pavlom Dimitrijevićem iz Biroa za društvena istraživanja. BIRODI je na Kosovu prisutan poslednje četiri godine, a od juna do decembra 2014. godine bavili su se monitoringom primene Briselskog sporazuma u nekoliko kategorija - primena Briselskog sporazuma u kontekstu formiranja zajednice opština, struktura i način donošenja odluka od strane Republike Srbije koje se tiču primene Briselskog sporazuma, sa akcentom na pisane odluke državnih organa, implementacija dogovora u oblasti sudstva, obrazovanja, policije i bezbednosnih struktura.

Na sastanku je traženo pojašnjenje o tome šta zajednica srpskih opština treba da bude i kako treba da izgleda. Dimitrijević je naveo da se to još uvek ne zna, jer prema njegovim rečima Srpska lista nema konkretan plan. „Na devet skupštinskih zasedanja u Kosovskoj Mitrovici niko sa Srpske liste se nije javio za reč. To je samo dizanje ruku i formalizovanje unapred pripremljenih stvari. Srpska lista nema svoj stav o bilo kojem pitanju od značaja. Imaju generalne stavove da treba zaštititi Srbe na Kosovu, omogućiti im uslove za povratak i da to ništa ne može bez

Beograda. Kada ih pitate konkretno o njihovom stavu o zajednici srpskih opština i kako bi to trebalo da izgleda, oni kažu da će imati autonomiju i pitati se o svojim životima. Ako tražite šemu i plan, ne dobijete ništa - jer plan i model ne postoje,” rekao je Dimitrijević.

Neki od dogovora su u postupku implementacije, kao što je integrisanje srpskih sudova u kosovski sistem. Dimitrijević je kao primer naveo sud nadležan za Mitrovicu koji je sada u sklopu kosovskog sistema, sa 65 000 nasleđenih predmeta koji se vode u poslednjih 10 godina. Ipak, suđenja se odvijaju mnogo sporo sa veoma slabim prevodom na srpski jezik, pa je pravo na pravično suđenje i dalje upitno.

Što se tiče integracije bezbedosnih struktura, prema Dimitrijevićevim navodima, to je dugo predstavljano kao najkonkretniji uspeh u primeni Briselskog sporazuma. Policajci i prateće osoblje su integrisani u Kosovsku policijsku službu, ali je njihov pravni status u Srbiji i dalje problematičan. ■

Debata u Prištini: Značaj programa razmene mladih

Inicijativa je 30. januara organizovala debatu „Značaj programa razmene mladih” u Dit’ e Nat’ kafeu u Prištini. Učesnici debate bili su mladi sa Kosova i Srbije koji su imali priliku da učestvuju u programima razmene u Beogradu ili Prištini. Razgovaralo se o važnosti ličnih veza i kontakata za razbijanje predrasuda.

Ova debata se održala u svetlu Inicijativinog zagovaranja institucionalizacije razmena mladih na regionalnom nivou koja bi trebalo da obuhvati prostor bivše Jugoslavije i Albanije. U toku prethodnih meseci na nivou Vlada zemalja regiona započeta je diskusija o uspostavljanju službenih kanala komunikacije mladih, a tokom ove debate mladi Albanci i Srbi govorili su o tome kako oni misle da bi taj program trebalo da bude koncipiran. ■

JOVANA PRUSINA, aktivistkinja

Priština za početnike

Nismo bili od onih koji su krenuli sa predrasudama. Neki su već bili u Prištini, neki su čuli divne priče od ovih što su bili, a neki prosto nisu imali pojma ni gde tačno idu, ni šta ih tamo čeka. Ja sam iz ove druge grupe. Ali koliko god priča da sam čula, ništa nije moglo da me pripremi na jedno ovakvo iskustvo.

Nije problem otići na Kosovo, problem je vratiti se. Znaite onaj osećaj kada odete na neki put, bude vam sjajno, ali niko ne razume vaše glupe interne fore kad se vratite? E tako je nama sada. S tim što većina ljudi uglavnom ode u Grčku na more ili u Budimpeštu za Novu godinu, pa je negde očekivano da se dobro provedu. Mi smo ipak pošli putem kojim se ređe ide (ili se, nažalost, ne ide uopšte).

Pred polazak su mi stizale vesti od prijatelja o protestima. Neke užasne i prilično zastrašujuće fotografije Prištine su preplavile medije i mislim da mogu u ime svih nas reći da nam nije bilo svejedno. Ali YIHR ima tu osobinu da panična hrabrost uvek nadvlada (napomenimo prošlogodišnji Prajd i improvizovani Prajd godinu dana ranije), tako da je želja za odlaskom bila još veća baš zbog neizvesnosti u koju idemo. Veće pre polaska smo se našli u kancelariji kako bismo utanačili detalje oko puta

i zajedno stihijski paničili. Đorđe nam je održao kratko (koliko god da je to bilo moguće) predavanje o ratu na Kosovu. Inače, ako vam ikada zatreba neka pomoć iz istorije ili geografije – obratite se Đorđu, ljudskoj enciklopediji.

Krenuli smo sutradan rano ujutru. Očekivano, kasnili smo, ali neki su kasnili na Kosovo i 1389. pa šta sad da se radi. Put kao put, pušači kuka-ju za pauzom, spavači spavaju, a ostali igraju asocijacije. Zanimljivo je da se domaća muzika (čitaj: Miroslav Ilić) mogla čuti tek kad smo prešli granicu. Još zanimljivije je da smo granicu prešli peške da vozač našeg kombija ne bi morao da plaća neke besmislene takse. Zanimljivije čak i od toga jeste da od tog trenutka nismo imali mrežu na mobilnim telefonima.

Naš put je imao dva osnovna cilja; upoznavanje Prištine i upoznavanje trenutne političke situacije na Kosovu. Spisak ljudi sa kojima smo imali priliku da se sastanemo je više nego zavidan – Špend Ahmeti, Aleksandar Jablanović, Aljbin Kurti, Edita Tahiri i Branimir Stojanović samo su neki od ljudi na tom spisku. Kada se tome dodaju BIRN i FHP Kosovo kao predstavnici medija, odnosno civilnog sektora, može se slobodno

reći da nam je uvid u situaciju bio omogućen iz svih uglova. Takva prilika se ne dobija svakog dana, a čini mi se da smo je zaista dobro iskoristili. Ovom prilikom bih želela iskreno da se zahvalim svima koji su nas ugostili u Prištini, jer naše posete zvaničnicima nisu bile nimalo zvanične. Nije bilo onih uštogljenih političkih monologa koje slušamo svakog dana, više sam imala osećaj kao da smo prilikom svake od tih poseta seli na pivo, iskreno razgovarali, postavljali možda nelagodna ali jako važna pitanja i dobijali odgovore na njih. Doduše, nismo pili pivo nego makijato, ipak je to Priština.

Ne bih prepričavala detalje sastanaka, pošto bi se to odužilo (koga zanima nek' zove na kafu), ali bih volela da skrenem pažnju na neke stvari. Pre svega, mi imamo iste probleme. Ovo nije nikakva glupa fraza i svi ma je to na prvi pogled jasno. Ali je jedno to teorijski znati, a drugo lično se uveriti da potpuno isto izgleda kada ti i jedan Albanac iz Prištine imate problem sa, na primer, gradskim prevozom. Takođe, oduševila me je neposrednost ljudi. S druge strane, malo me rastužio politički limbo, u kome postoje interesi Kosova, Srba sa Kosova i Srba iz Beograda. Stekla sam utisak da od svih tih silnih interesa obični građani samo gube interes za sve što nisu osnovne životne potrebe. I za kraj, koga ne mrzi neka gugla pokret Samoopredeljenje i njihove predstavnike. Uz sva ideološka i ostala moguća i nemoguća neslaganja, volela bih da na našoj političkoj sceni vidim takvu neposrednost i odusustvo elitizma na relaciji političar – građanin (ima nečega u tome da vidite predsednika političke partije kako protestuje sa svojim glasačima ispred kordona policije ili kako sedi na trotoaru i briše oči od suzavca).

Kao što je gore napomenuto, drugi cilj naše posete bio je upoznavanje Prištine. E pa taj cilj ne da smo ispunili, nego smo (što bi Kutlarović rekao) izdominirali. Osim nekoliko spomenika i značajnih građevina, slabo šta je moglo da se vidi. Ali zato ljudi... Ne znam kada sam poslednji

put videla toliko mladih i lepih ljudi na jednom mestu. Inače, ni manjeg grada ni više različitih mesta za izlazak. Ne znam odakle nam snage da zatvaramo klubove i ustajemo svako jutro u 8h da sastančimo, ali smo i tu žrtvu nekako podneli. Ko nas je pratio na stranici **ovojekosovo.tumblr.com** mogao je da vidi razne epizode iz naših izlazaka, a ko nas nije pratio neka čekira što pre (mnogo smo bolji u fotkanju i snimanju video klipova nego u pisanju blogova).

Izdvojila bih i neformalnu debatu u kafeu Dit' e Nat'. Debata je inače prilično rogobatan naziv za ono što se tamo desilo. Zapravo smo sedeli, pili pivo i razmenjivali iskustva o međusobnim posetama. Ona najiskrenija iskustva, emotivna, lepa, puna smeha i tuge istovremeno. Već sam

napomenula da nije problem otići na Kosovo, problem je vratiti se. E pa tako ni Albancima nije problem da dođu u Beograd, nego da se vrate kući. I to ne samo zbog glupih internih fora koje nikome nisu smešne,

nego pre svega zbog nerazumevanja koje te dočeka po povratku. Biram da verujem da je nerazumevanje posledica straha od nepoznatog. I biram da verujem da je svako od nas promenio svet ako će barem jedna osoba na osnovu Mašinog, Ivanovog, Nininog, Janinog, Markovog, Dajaniinog, Senkinog, Mladenovog ili možda mog iskustva poželeći da ode u Prištinu. Takođe duboko verujem da su Anita i Jasmina promenile svet jer sam na osnovu njihovih iskustava ja poželela to isto da uradim.

Ti, osobo koja ćeš pročitati ovo i odlučiti da posetiš Prištinu, tebi se obraćam. Pripremi se da piješ makijato po ceo dan i da nema pušenja u lokalima. Pripremi se na to da ćeš igrom slučaja upoznati barem pet srdačnih ljudi dnevno. Obavezno jedi burek u pekari Bosna. Kad budeš izlazio, što će biti sredom, petkom i subotom, pošto su to dani za izlaskе, idi u Zanzibar ili Megahertz. Ne vraćaj se ako nisi upoznao taksistu koji je služio vojsku u Srbiji i zna srpski bolje nego engleski. Takođe se ne vraćaj ako te neko u klubu nije potapšao po ramenu i rekao da ipak možeš da zapališ cigaretu jer komunalna policija ne izlazi na teren posle 11h. Nauči nekoliko osnovnih reči na albanskom. U našem slučaju su to bile „hvala” i „dva piva”. Idi i u klub Rooftop, not my cup of tea, ali valja videti kako izgleda prištinski Stefan Braun. A kad ogladniš posle izlaska, svrati u Route 66 na čizburger, radi celu noć. Probaj (ovo je obligatorno) kolač trileće. I pripremi se da nikome nećeš moći da prepričaš koliko si se dobro proveo. Bez obzira na to, daj sve od sebe jer će se naći negde neko ko će se na osnovu tvoje priče, baš kao ti sada na osnovu moje, spakovati i krenuti put Prištine. Also, ako se zaljubiš tamo, javi obavezno, i to se dešava.

P.S. Najveće hvala na svetu Inicijativi i Inicijativcima. Takođe hvala Didi-ju, Pajtimu, Egzonu, Aljbinu, Abduli, Valjonu, Teuti, Vjosi i svim ostalim divnim ljudima koje jedva čekam ponovo da vidim. Faleminderit! ■

IVAN KUTLAROVIĆ, stažista

Tebra u Prištini

Ok. Ovaj tekst ima za cilj da zadovolji nekoliko potreba. Za početak, moju potrebu da izrazim veliku zahvalnosti (ne i dovoljnu) Inicijativi mladih za ljudska prava koja me je pozvala da budem jedan od učesnika viziting programa u Prištini. Da nije bilo ovog putovanja verovatnoća da ikada posetim Prištinu, se, nažalost, svodila na nivo statističke greške.

Dalje, ovim putem se realizuje i ideja Inicijative da sve utiske sumiramo u vidu bloga (što je prilično nezahvalna rabota) i da čitaoci steknu bar na kratko uvid u naše doživljaje ali i društveno-političku situaciju na Kosovu. Oprostićete mi delove za koje sam dozvolio da moja bujna mašta oslika živopisnim detaljima, ali budite uvereni da su se sve situacije dogodile i da su učesnici stvarni, kao Vi i ja.

Nakon nezaboravna četiri dana, prosto ne znam odakle da počnem, ali što bi rekao Stefan, drugar iz osnovne škole „za početak, srećan početak”. Pa da krenemo od tog početka. Krenuli smo iz Beograda, krajnje avanturistički i hazarderski, uzevši u obzir da se vođa puta uspavao i zakašnjo na autobus, ali mu nismo zamerili na tome. Držao je časove istorije u obližnjoj kafani, na opštu radost ženskog dela gostiju i na nevericu muškog. Greota je ne pomenuti i tri vrste sendviča iz picerije Orao, koji

su nam pružali podršku dobar deo puta (čitaj: do naplatne rampe na izlazu iz Beograda).

Rekao sam to javno u Prištini i sada ću napisati, sramota me je koliko sam malo znao o ovom gradu. Ali sada sa ponosom mogu da kažem da sam nešto i naučio. Kao što mi reče jedan fini mladić u kafeu Dit' e Nat': „Ako misliš da je Priština lepa zbog svojih građevina ili lokacije, očigledno si popio previše piva. Priština je lepa zbog ljudi koji u njoj žive”. I to je živa istina. Gostoprimstvo i opuštenost koji su nas tamo dočekali, lupili su mi šamar u fazonu „ko te jebe što si i sumnjao“.

Zvaničnim posetama koje smo imali, mogao bi da se pohvali bilo koji ambasador ili diplomata. Od gradonačelnika Prištine i Gračanice, preko potpredsednika i ministara u Kosovskoj vladi, vođa opozicije, do BIRN-a i Fonda za humanitarno pravo. Quite a list. Neću ulaziti u političke pozadine ovih ljudi, njihovu prošlost i stvari kojima su se bavili. A u sadašnjosti smo mogli da čujemo i da pregovori Beograda i Prištine ne bi trebalo da se nastave dok god se ne razreše osnovni egzistencijalni problemi stanovništva na Kosovu. Da su i Srbi i Albanci na kraju dana ljudi koje muče iste muke i isti problemi. Kao što je, recimo, poplava. Ili čista voda za piće, bolji gradski prevoz, sigurnije ulice grada ili mesta u

Može da se čuje i to da Srbe sa Kosova tamo smatraju velikim Srbima, a u istoj toj Srbiji izdajnicima.

20

kome žive. Da je Svetozar Marković autor koji se čita i ceni u političkom diskursu levice Kosova, da Kraftwerk može da bude popularniji od Daft punka. Da u modernoj politici i dalje postoje idealisti, koji nisu utonuli u pragmatizam i dogmatizam koji danas vidimo kod političara.

Može da se čuje i to da Srbe sa Kosova tamo smatraju velikim Srbima, a u istoj toj Srbiji izdajnicima. Da se dobar deo novca koji Srbija šalje kao pomoć na Kosovo, vrati u Srbiju i da ljudi ne vole o tome da pričaju javno. Da nije lako biti srpski ministar u Vladi Kosova, ali da je neophodno. Pored toga i dalje je važno šta kaže Beograd, kada su neke političke odluke u pitanju. Da ne priznaju svi ljudi sa Kosova nezavisnost, ali i da ga u Srbiji mnogi priznaju. Na kraju dana svi se trude da svakodnevni život teče što je lakše moguće i mislim da je to i najvažnije.

Ovaj blog ne bi bio moj u potpunosti, a da se ne osvrnem na noćni život Prištine. Noćni život u kome ima za svakoga po nešto (bez da zvučim kao Slobodan Micić, voditelj kultne turističke emisije „Svet na dlanu”). Od kežual kafića, prijatnih restorana do barova, pabova, kafana i klubova. Svuda ćete sresti nasmejane i opušteno ljude koji će se obradovati kada čuju da ste iz Srbije (ne zbog vaših bubrega, naravno). Koliko su Srbija i Kosovo, kao i ljudi sa ovih prostora i dalje povezani govore u prilog i priče taksista, konobara, prolaznika na ulici, o tome kako su studirali u Srbiji, služili vojsku, bili zaljubljeni, išli u posete, na svadbe, venčanja, krštenja ili samo svraćali turistički.

Moram da pomenem i gostovanje na popodnevnom programu Radio televizije Kosovo 2, sa još dvoje divnih ljudi iz Inicijative, i da se zahvalim na ukazanom poverenju da neću reći nešto glupu (kvote su bile najmanje na „brate” i „tebra”) i nisam poklekao pred duhom dorćolskog mangupluka. Bio sam fin, uglađen i zvučao sam pametno (za promenu).

Last but not least, voleo bih da pomenem neverovatnu ekipu ljudi koja je putovala u Prištinu. Svakako sam im zahvalan jer su podnosili moje ego tripove, ali i upotpunili ovo putovanje svojim znanjem, otvorenošću, tolerancijom i pozitivnim bezobrazlukom, kada je to bilo potrebno. Što bi rekla moja baba: „retko lepi ljudi”. Najiskrenije bih svima preporučio (ne, ovo nije reklama za Kosmodisk) da posete Prištinu. Skupite hrabrosti da razbijete predrasude koje postoje, svojim ličnim primerom i nećete se pokajati. Obećavam. ■

Potpredsednik Vlade Crne Gore podržao osnivanje Regionalnog programa razmene

Na sastanku održanom početkom februara sa potpredsednikom Vlade Crne Gore Rafe-
tom Husovićem regionalna mreža Inicijative mladih za ljudska prava predstavila je inici-
jativu za institucionalizaciju programa razmene mladih u zemljama Zapadnog Balkana.
Ovaj program bi trebalo da angažuje vlade zemalja u regionu da osnuju telo za razmenu
mladih sa ciljem da se doprinese smanjivanju predrasuda među postkonfliktnim genera-
cijama.

Predstavници Inicijative iz Bosne i Hercegovine, Hrvatske, sa Kosova, iz Srbije i Crne Gore
su govorili o svom desetogodišnjem iskustvu prekograničnog povezivanja mladih i izneli
probleme koje su uočili u njihovoj komunikaciji u regionu. Ovi problemi se najefikasnije

mogu rešiti ako bi se vlade država u regionu posvetile otvaranju zvaničnih kanala komunikacije među mladima
koji bi uključivali razmene među osnovnim i srednjim školama, univerzitetima, mladim umetnicima, sportisti-
ma, aktivistima nevladinog sektora.

Gospodin Husović se složio da je nepohodna veća mobilnost mladih među zemljama u regionu, ali i unutar sa-
mih zemalja. On je pružio punu podršku osnivanju ovakvog programa i dodao da će pomoći u obezbeđivanju
budžetskih sredstava za program razmene u sledećoj godini. Na sastanku je zaključeno da je poželjno iskoristiti
dobrosusedske odnose koje Crna Gora neguje sa svim zemljama u regionu, kako bi ova inicijativa naišla na po-
dršku i u drugim državama.

Poseta Vladi Crne Gore organizovana je za vreme regionalnog sastanka na kojem su se predstavnici pet Inicijati-
vinih kancelarija okupili u Podgorici sa ciljem da razgovaraju o mogućnostima osnivanja regionalnog programa
razmene mladih, potencijalnim preprekama, ali i prednostima za ispunjavanje ovog cilja. ■

Akademija mladih za dijalog i saradnju završena posetom Strazburu

PIŠE: MARKO MILOSAVLJEVIĆ

Druga generacija polaznika i polaznica Akademije za dijalog i saradnju završena je posetom Strazburu krajem februara. Dok je fokus prve dve studijske posete bio upoznavanje učesnika i učesnica programa iz Srbije, Francuske, Nemačke i sa Kosova sa procesom pomirenja u ovim zemljama, program u Strazburu bio je fokusiran na pitanja daljeg razvoja Evrope kao političke zajednice.

Sasvim logično, prva sesija programa u Strazburu bila je posvećena terorističkom napadu na redakciju Šarli Ebdo kao i posledicama po društva, ne samo Francuske, nego i cele Evrope. U sučeljavanju stavova u dinamičnoj diskusiji učesnici i učesnice su se najviše osvrtnali na pitanja granica slobode govora i govora mržnje.

Neizostavan deo programa bilo je i bolje upoznavanje sa ekonomskim i društveno-političkim kontekstom mesta u kome borave. Utiske o društvenom kontekstu Strazbura, centra francuske pogranične regije Alzas, poznatog po institucijama Evropske unije i Saveta Evrope, nakon par dana istraživanja, učesnici su prezentovali jedni drugima u okviru manjih grupa.

Nakon toga, učesnici i učesnice programa posetili su Parlamentarnu skupštinu Saveta Evrope i Evropski parlament i bolje se upoznali sa nadležnostima i iskustvom u radu ovih institucija. Oni su najpre razgovarali sa direktorom za komunikaciju Saveta Evrope Đuzepeom Zapatom koji se osvrnuo na teme poput primene konvencija Saveta Evrope od strane država članica i praksu Evropskog suda za ljudska prava. Pored toga, Zapato je odgovarao na seriju pitanja koja su se ticala ukrajinske krize i učešća Rusije u okviru Saveta Evrope budući da je status Rusije u ovoj međunarodnoj organizaciji trenutno zamrznut.

Pri poseti Evropskom parlamentu, učesnici programa su se upoznali sa dnevnim aktivnostima u okviru administracije najvećeg zakonodavnog organa EU ali i sa tim kako izgledaju plenarne sednice na kojima se raspravlja o izveštajima o napretku zemalja Zapadnog Balkana.

Ove posete su inicirale dalje diskusije o tome kako funkcionišu evropske institucije, ali i šta su to evropske vrednosti i kako ih, bez obzira da li živimo u EU ili van nje, određujemo. Razgovaralo se i o rezultatima izbora za Evropski parlament iz prošle godine, stopi izlaznosti koja je prvi put porasla od 1979. godine kao i o tome kako mladi u EU vide izbore za EP.

Tih dana je glavna vest bila inicijativa o evropskoj vojsci predsednika Evropske komisije Žan Kloda Junkera, što je pokrenulo niz razgovora o perspektivama mirnih rešenja za ovu krizu, kao i o značaju nedavno postignutog Minskog sporazuma.

U toku poslednja dva dana seminara, grupa učesnika je posetila i dva muzeja - memorijalni centar „Alzas - Mozes”, smešten na desetak kilometara od Strazbura, koji je posvećen francusko-ne-

mačkim odnosima. I muzej karikatura „Tomi Ungerer”, u kome se nalaze crteži najpoznatijeg francuskog karikaturiste XX veka koji je između ostalog bio i umetnički uzor Volinskom, ubijenom uredniku lista Šarli Ebdo.

Ono što je obeležilo treći deo programa, pored diskusija, radionica i poseta, bilo je i planiranje sledećih susreta učesnika među kojima je i druženje na ovogodišnjem Dokufestu u Prizrenu.

Druga generacija programa Akademije za dijalog i saradnju koja je imala za temu „Promišljanje Evrope” prvi deo akademije je sprovela u Berlinu, avgusta 2014. godine, gde su se učesnici upoznali sa nemačkim iskustvom u procesu pomirenja i prevazilaženja totalitarne prošlosti. Drugi deo programa bio je fokusiran na proces pomirenja između Srbije i Kosova, kao i na evropske integracije ove dve zemlje s obzirom na to da je ovaj deo akademije održan u Beogradu odnosno Prištini i Mitrovici. U toku boravka na trećem delu programa, učesnici su artikulirali svoja interesovanja kroz različite forme, od prezentacija preko istraživačkih radova do video intervjua, odgovarajući na teme poput identiteta, prava manjina, procesa pomirenja, dugoročnog razvoja EU i nacionalizma.

Njihove radove možete pronaći na [ovoj stranici](#). ■

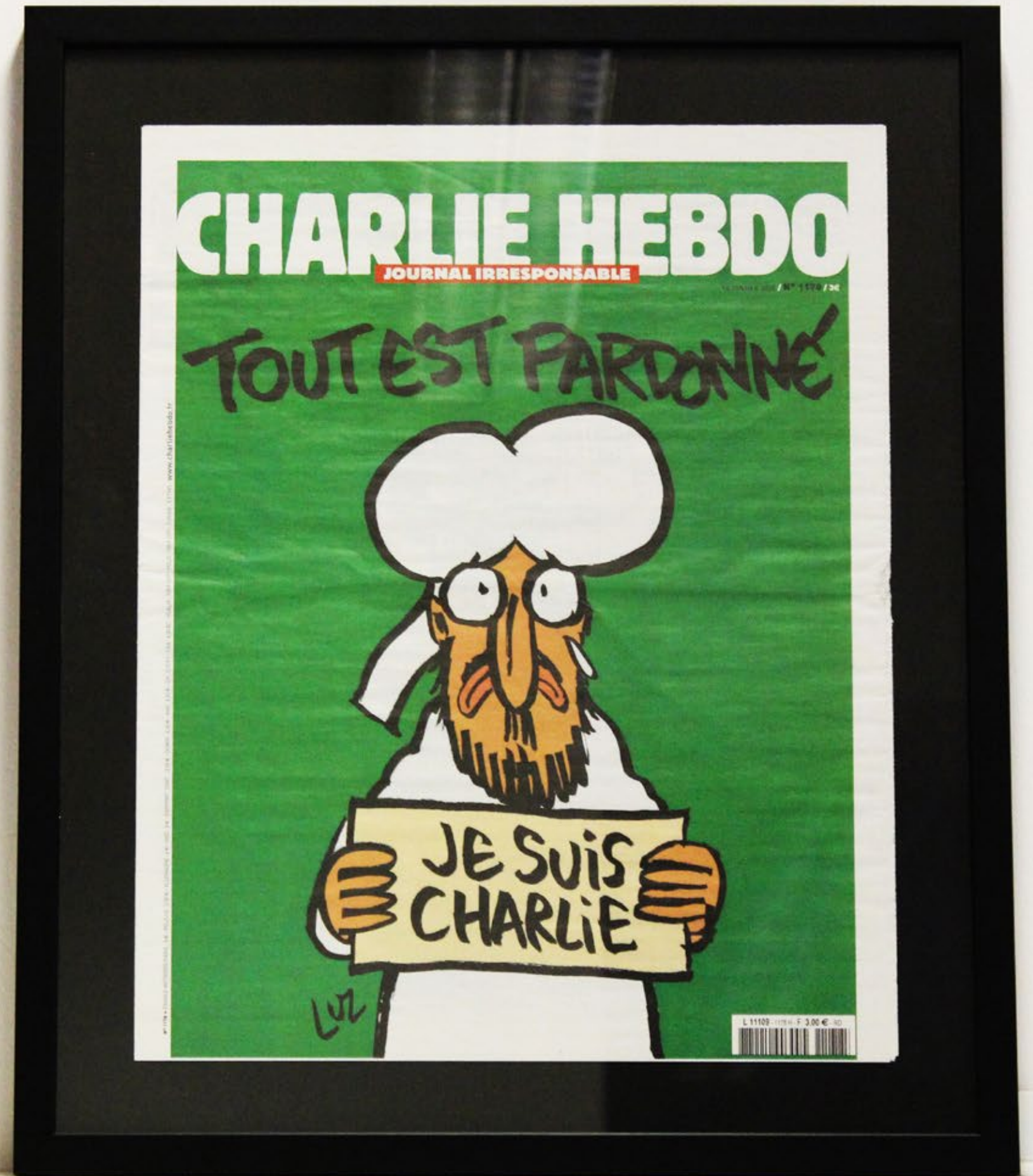

Sredinom februara, generalni sekretar i generalna sekretarka Francusko-nemačke kancelarije za mlade, Markus Ingenlat i Beatris Ongron, sastali su se sa premijerom Srbije Aleksandrom Vučićem, premijerom Kosova Isom Mustafom i premijerom Albanije Edijem Ramom. Razlog njihove posete bilo je osnivanje Regionalnog programa razmene mladih Zapadnog Balkana. Svoju posetu Balkanu započeli su sastankom u Beogradu sa Inicijativinim timom, razgovarajući upravo o osnivanju jednog ovakvog tela. ■

ŠARLI EBDO: SVE JE OPROŠTENNO

Ovde pročitajte saopštenje koje su potpisale članice EGAM-a povodom napada na Šarli Ebdo.

Tribina o položaju osoba sa invaliditetom u Srbiji

Osobe sa invaliditetom u Srbiji su svakodnevno diskriminisanе i nemaju mogućnost da ostvare sva svoja prava koja im po zakonu pripadaju. Državne i obrazovne institucije, gradski prevoz, ustanove kulture, kao i najveći deo ostalih objekata su u velikoj meri nepristupačni osobama sa fizičkim invaliditetom što bitno smanjuje proces inkluzije osoba sa invaliditetom u društvo. Ovim problemom se nedovoljno bavi ne samo država, nego i celokupno društvo Srbije.

Ovo su samo neki od zaključaka tribine o položaju osoba sa invaliditetom u Srbiji koju je Inicijativa organizovala 25. februara u Beogradskom Domu omladine, predstavljajući svoju platformu Involved not Invalid koja ima za cilj da osobama sa fizičkim invaliditetom olakša pronalaženje pristupačnih edukativnih programa.

Marija Zarić, samostalna savetnica Poverenice za zaštitu ravnopravnosti, je kroz prime-re pritužbi koje su podnete Poverenici prikazala koliko je raširena diskriminacija prema osobama sa invaliditetom. Osnovni zadatak Kancelarije je borba protiv diskriminacije po svim osnovama, pa tako i po osnovu invaliditeta, a godišnji izveštaj za 2014. godinu po-kazuje da broj pritužbi na diskriminaciju na osnovu invaliditeta predstavlja 10% svih pri-tužbi (slično kao i 2013. godine). „Ovo nije realna situacija, postoji mnogo više ljudi koji su diskriminisanі na osnovu invaliditeta, a na osnovu sprovedenog istraživanja je utvrđeno da je ova grupa od strane građana prepoznata kao jedna od najdiskriminisanijih”, rekla je Zarić i dodala da su osobe sa invaliditetom diskriminisanе u skoro svim oblastima, a da se najveći broj pritužbi koje Poverenica dobija odnosi na oblast rada i zapošljavanja, kao i pristupačnost objekata.

Veliki deo objekata je formalno pristupačan, rampe postoje, određeni koraci su predu-zeti kako bi se osobama sa fizičkim invaliditetom omogućio pristup objektima, pa ipak u mnogim slučajevima ovi radovi nisu sprovedeni sa dovoljno stručnosti i do kraja.

Jasna Marjanović, studentkinja psihologije, navela je kao primer Filozofski fakultet koji ima rampu koju niko ne koristi jer je veoma strma i popločana. „Iz ovog razloga na fakul-tet ulazim na profesorski ulaz koji je pristupačan, međutim ni to nije idealno rešenje jer imam problem prilikom otvaranja vrata, budući da koristim šetalicu,” rekla je Jasna. Ona trenutno živi u domu Mika Mitrović koji je nedavno renoviran da bi se prilagodio osobama sa invaliditetom. Prilikom renoviranja stanovnici doma nisu bili pitani o tome kako treba izvršiti radove, pa su i tamo napravljeni veliki propusti. Jasna je podelila i svoju bojazan da joj radno mesto neće biti pristupačno, jer joj u toku prakse u Gradskom saobraćajnom preduzeću radno okruženje nije bilo prilagođeno, što je dovelo u pitanje njenu kompe-tentnost za tu poziciju.

Osobama sa invaliditetom se najčešće pruža prilika da rade administrativne poslove, što im u velikoj meri sužava izbor da se bave poslovima za koje su zainteresovani. Lana Niko-lić, studentkinja Filološkog fakulteta, rekla je da je imala sreću da studira ono što voli, ali da nažalost većina osoba sa invaliditetom nema tu priliku. „Ljudi neretko za opis osoba

sa hendikepom koriste izraz ‘osobe sa ograničenim sposobnostima’ i često povezuju fizički hendikep sa mentalnim hendikepom, što je potpuno pogrešno”, rekla je Lana. Ona smatra da nam svima nedostaje „prirodnosti” u ponašanju prema osobama sa hendikepom i da je potrebno shvatiti da su osobe sa hendikepom iste kao i svi ostali ljudi.

Osobe sa hendikepom takođe žele da idu na koncerte, posećuju pozorišta, izlaze u grad i idu na ostale kulturne događaje. Osim pristupačnosti objekata, još jednu od prepreka predstavlja i beogradski gradski prevoz, koji nije prilagođen osobama sa invaliditetom. Grad Beograd je potrošio dosta novca za kupovinu vozila koja će prevoziti osobe sa invaliditetom, međutim ta vozila rade samo tokom radnog vremena, a usluga je nedostupna stanovnicima druge i treće tarifne zone ukoliko nema dovoljno osoba koje bi koristile te usluge. Ovakvo funkcionisanje gradskog prevoza bitno smanjuje mogućnosti osobama sa fizičkim invaliditetom da se kreću, socijalizuju i učestvuju u društvenim dešavanjima. Na tribini je diskutovano o tome na kome leži odgovornost da promeni ovo

stanje.

Vidan Danković iz Udruženja za reviziju pristupačnosti rekao je da u Srbiji „nedostaje aktivizam osoba sa invaliditetom”, ali da se takođe ne može sav teret preneti na njih, već je neophodno „da se ovim problemom bave i svi ostali, savesni građani Srbije”.

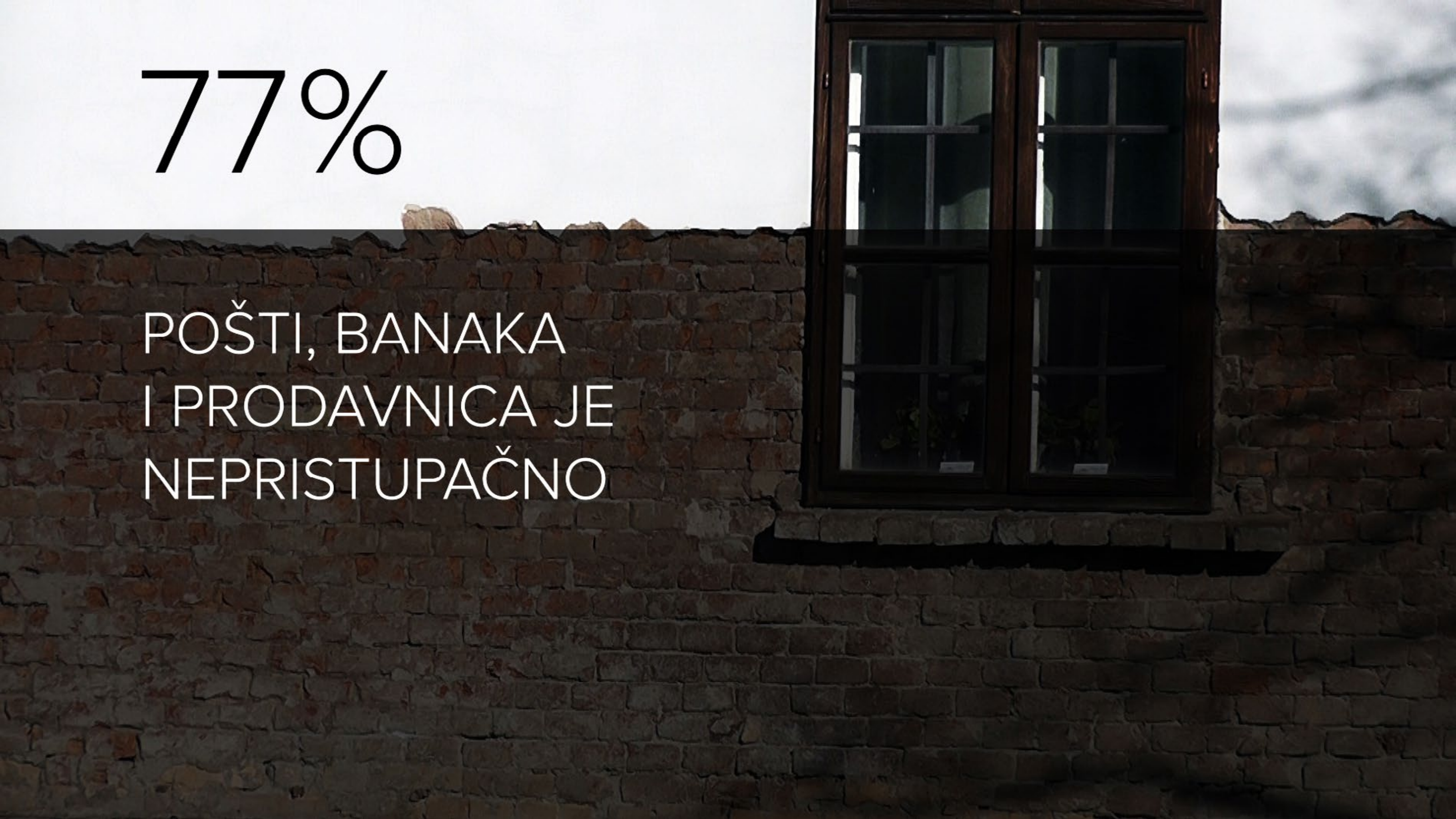
Dajana Berisavljević iz Inicijative mladih za ljudska prava rekla je da nepristupačnost sama po sebi jeste problem, ali je problem koji je uz dovoljno interesovanja moguće rešiti. „Ono što smo uočili kao mnogo veću prepreku dok smo prikupljali informacije o pristupačnosti jeste upravo nezainteresovanost ustanova da se ovim pitanjem bave ili da bilo šta promene.”

U cilju podizanja svesti o položaju osoba sa invaliditetom u Srbiji, Inicijativa je u više od deset gradova u Srbiji pokrenula akciju obeležavanja nepristupačnih objekata nalepnicama na kojima piše „Objekat trenutno nije dostupan, molimo pokušajte kasnije”. Prisutni na tribini su takođe dobili nalepnice i bili pozvani da se priključe ovoj akciji.

„Iako unapređenje položaja osoba sa invaliditetom nije primarni fokus rada Inicijative, borba za društvo u kome je diskriminacija na osnovu bilo kog ličnog svojstva iskorenjena jeste misija Inicijative. Zato će Inicijativini aktivisti i aktivistkinje uvek biti raspoloženi da daju svoj doprinos u borbi protiv diskriminacije, i na njih će osobe sa invaliditetom uvek moći da računaju – bilo da im je potrebna pomoć, podrška ili partnerstvo u borbi protiv diskriminacije”, zaključila je Dajana Berisavljević.

Platforma InvolvedNotInvalid.com kreirana je u okviru YouthLINC projekta a uz podršku Internews. ■

A photograph of a stone wall with a window, serving as a background for the text. The wall is made of rough, reddish-brown stones. A dark wooden window with multiple panes is visible on the right side. The sky is visible above the wall, showing some clouds.

77%

POŠTI, BANAKA
I PRODAVNICA JE
NEPRISTUPAČNO

Aktivistički maraton

Šest gradova, šest akcija, 48 sati

Tim Inicijative je za 48 sati obišao šest gradova u Srbiji i sa svojim aktivistima i aktivistkinjama sproveo akcije koje su se ticale nekog od problema u svakom od ovih mesta. Ovaj aktivistički maraton pratio je aktivnosti platforme Active Balkans, koja ima za cilj da pruži informacije, vesti i edukativne materijale od značaja za aktiviste i aktivizam na Balkanu.

Prvog dana akcije su održane u Novom Sadu, Bačkoj Palanci i Subotici, a drugog dana u Boru, Jagodini i Vrnjačkoj Banji. Uz pomoć želje aktivista i aktivistkinja iz ovih gradova da otvaraju velike teme, menjaju ovu zemlju i žive bolje, akcije u svim gradovima su uspešno izvedene - za samo 48 sati svaki od ovih gradova je postao barem malo bolje mesto za život. ■

(Ne)komšijski odnosi - Bačka Palanka

Na samo šest kilometara od Bačke Palanke nalazi se hrvatska opština Ilok, a građani ove dve opštine - uprkos geografskoj blizini - imaju minimalan kontakt. Dvadeset srednjoškolaca i srednjoškolki iz Bačke Palanke anketirali su svoje sugrađane i sugrađanke o odnosu prema Hrvatskoj ili Hrvatima i Hrvaticama. Devojka, ne starija od 15-16 godina, na pitanje da li bi imala dečka Hrvata je odgovorila: „Ne znam, bih, što da ne, ali ćale bi me ubio”. Ovo je bila više nego jasna poruka da je potrebno baviti se ovom temom, što Inicijativa upravo radi kroz program Regionalne razmene mladih. ■

Naš život - naša stvar! - Bor

U Boru je Inicijativin tim održao radionicu „Akvarijum” i razgovarao sa srednjoškolcima i srednjošolkama o promenama koje bi oni želeli da vide u svom okruženju. I pored toga što su učesnici radionice na početku ponavljali da ne mogu da promene ništa u svojoj školi, da nemaju moć i da ih nema dovoljno, posle sat i po vremena razgovora o različitim primerima, alternativama i aktivizmu, oni su došli do različitih ideja za promenu i poboljšanje njihovog položaja - kao i do zaključka da niko drugi, osim njih samih, nema moć kada je njihov život u pitanju. ■

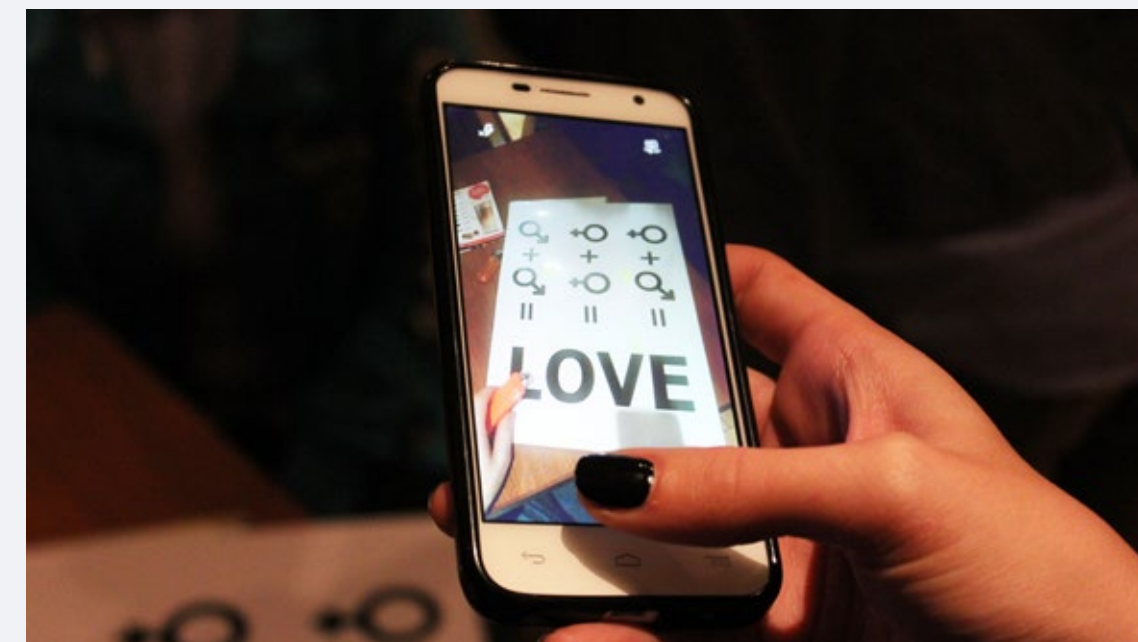
„Generalka mozga omladine” - Jagodina

Radijska emisija o mladima Inicijativine aktivistkinje Kristine Konovalov na lokalnom radiju nije pokrenuta zato što je radio prestao sa emitovanjem. Kristina i Inicijativin tim su zajedno snimili radijsku emisiju javno, a snimanju je prisustvovalo preko 20 mladih iz Jagodine. Pokrenuta su različita pitanja - od toga kako se lokalna zajednica može promeniti aktivizmom, do toga zašto treba biti aktivista ili aktivistkinja. Emisija „Generalka mozga omladine” ubuduće će redovno biti dostupna na internetu i mladima će slati poruku da je drugačiji grad moguć! ■

Vrnjačka Banja - Grad za sve!

Mladi iz Vrnjačke Banje želeli su da njihov grad bude grad ljubavi tokom cele godine za sve koji u njemu žive i za sve koji u njega dolaze. Zajedno sa Inicijativinim timom su kreirali stensile koji su poslali poruku da svi imaju jednaka prava da vole. Te poruke ostavili su u centru grada da tu i ostanu i podsete sve na to da je ljubav važnija i bolja od mržnje i da su različitosti dobrodošle. ■

GOTOVO JE U BIO OD BATINA

AKCIJA U OKVIRU AKTIVISTIČKOG MARATONA koja je dobila dosta pažnje javnosti bio je video klip „Gotovo je ubio od batina u punom kafiću u Subotici!” koji prikazuje kako kao pojedinci reagujemo na nasilje u našoj blizini.

Momak koji u nekoliko navrata psuje svoju devojk, preti šamaranjem, tera je da izađe iz kafića nije uspeo da izazove reakciju ljudi koji su u utorak večer sedeli u punom kafiću u Subotici. Reakcija je usledila tek kada ju je zgrabio za kosu i povukao sa stolice.

Psihološki fenomen apatije posmatrača upravo i jeste nedostatak reakcije. Što je više ljudi pristuno, manje su šanse da će pojedinac reagovati. On se vodi onom frazom: zašto ja kad može bilo ko drugi?

Ljudi se plaše za svoju bezbednost i to je donekle opravdano, ali ono što nije normalno i nikako ne može biti opravdano su reakcije ljudi koje smo mogli da vidimo na društvenim mrežama po objavljivanju video klipa, koje nam jasno govore koliko je važno da svaki dan pričamo o nasilju nad ženama, i ponavljamo tu mantru da „žena nikada nije kriva za nasilje koje trpi, već da je odgovornost uvek i isključivo nasilnikova”.

Komentari u kojima se opravdava nasilje nad ženom uz obrazloženje da je sama kriva, rezultat su višedecenijskog ignorisanja problema nasilja nad ženama i porodičnog nasilja, ali i lošeg medijskog izveštavanja, pogotovo kada su u pitanju slučajevi poznati javnosti. Ipak, najveću odgovornost snose državne institucije zbog često loše ili izostale reakcije, koja onda dovodi do razumljivog nepoverenja u iste. I civilno društvo i pojedinci, a najpre državni organi svojim nereagovanjem i ćutanjem na problem nasilja postaju saučesnici u zločinu. ■

Borba za Kulturni centar Novog Sada

Kraj februara i početak marta Inicijativa je posvetila skretanju pažnje na delovanje Andreja Fajgelja, direktora Kulturnog centra Novog Sada (KCNS), kao i njegovim tekstovima koje se Večernje novosti ne libe da objave.

Nakon teksta objavljenom u ovim dnevnim novinama pod naslovom „Uče dečake da ljube drugare”, aktivistkinja Inicijative Vladislava Mrčela napisala je otvoreno pismo Andreju Fajgelju, koje prenosimo u celosti:

Želela sam da ovo pismo počnem sa nekom dozom poštovanja, međutim, kod mene se poštovanje mora zaslužiti, stoga ga počinjem kratkim uvodom u to šta je zapravo Crveni krst i čime se on bavi, s obzirom na to da je više nego evidentno da, Vi, gospodine Fajgelj niste upućeni.

Crveni krst Srbije je dobrovoljna, nezavisna i nacionalna organizacija, koja za misiju ima da pruži pomoć ugroženim licima u slučaju nepogoda i nesreća, bilo da su izazvane ratom ili prirodom, da širi znanje o međunarodnom humanitarnom pravu, prosvetljuje građane u oblasti zdravstvene i humanitarne zaštite, i da ukoliko je to potrebno pruža socijalnu zaštitu i zbrinjavanje. Imajući na umu sve prethodno navedeno ovo društvo deluje u skladu sa nekim osnovnim principima, (humanost, nezavisnost, neutralnost i tako dalje), zatim opšte-prihvaćenim pravilima iz oblasti humanitarnog prava. Želela bih da se fokusiram na znanje o međunarodnom ljudskom pravu, onom pravu za koje se ljudi LGBTQ populacije godinama bore. Da bi to pravo bilo ostvareno, ono o čemu mi, kao jedno društvo, moramo da razgovaramo, da razbijemo stigmu, otvorimo srca i umove i prihvatimo činjenice. Verujem da bi ste se kao Dr sa mnom složili da je znanje jedna od najvrednijih stvari na svetu, i da želite da ga Vaš sin, kao i deca Srbije poseduju. U tom slučaju Vaš sin je imao lekciju o važnim stvarima, i verujem da je mnogo toga naučio.

„Tolerancija”, kako ste je vi naveli u svom vrlo pristrasnom i nadasve netolerantnom izlaganju, je lepa reč koja ima dobro značenje. Kad vaši sinovi ljube drugare ili ćerke ljube druga-rice, to znači da umeju da vole, znači da su neiskvareni, da svet gledaju onako kako bismo svi mi trebali da ga posmatramo, čisto, iskreno. Ako u zagrljaju i poljubcu možete da nađete nešto loše, pogotovu kod dece, onda na žalost Vi i ja ne živimo na istom svetu. Kad se vaši sinovi ili ćerke pretvaraju da su drugog roda, to ih uči poštovanju suprotnosti, jednakosti, različitosti. Rodna ravnopravnost neće od vaših sinova i ćerki napraviti tranvestite, neće postati transrodni, gej ili bi, oni to ili jesu ili nisu, ali će im pomoći, da ukoliko nisu, razumeju kroz šta oni koji jesu prolaze, a ukoliko jesu, umnogome će im olakšati da shvate sebe. Rodna ravnopravnost se ne odnosi samo na žene, ona ujedno ruši stereotipe za oba pola, i time stvara jednu zdravu okolinu za obe strane. Smatram da je ultimativno dečije pravo da uči, da zna, da upija. Vi biste to možda nazvali indoktrinacijom, ali se ja ne bih složila sa Vama.

Dete je sposobno da samo odluči šta mu se ne dopada, a šta ne. U većini slučajeva su mnogo pametniji od nas jer stvari vide bistrije. Mislim da bismo svi mnogo toga mogli da naučimo od njih.

Mnogi će mi zameriti što Vam ja Dr, kao studentkinja od 23 godine, skrećem pažnju, ali verujem da kada o nekoj temi govorite ili pišete, morate imati validne argumente i morate se koristiti pravilnim izrazima. Homoseksualnost, iliti „homoseksualizam” kako ste ga nazvali, nije pravac u umetnosti bilo koje vrste, isto tako razgovor o homoseksualnosti nije promocija, niti su rodna ravnopravnost, „odabir” seksualne orijentacije i slične teme vrednosti. Ona su po svojoj definiciji Ustavom zagarantovana prava, pored ostalih kojima se ne bih sada bavila, koje bi svako ljudsko biće trebalo da zna i koje svaki čovek, građanin bilo koje zemlje na svetu treba da upražnjava.

„Naša duboka uverenja da dečak treba da bude dečak, da maloj deci ne treba uopšte govoriti o seksu, a pogotovo ne sa istim polom, po liberalima nisu ništa drugo nego represija.”

Vaša duboka uverenja su isključivo Vaša, i Vaše pravo, zagarantovano slobodom govora je da ga izražavate, da ga prenosite na sinove i ćerke, ali je isto tako dečije pravo da uči, i zna apsolutno svaku činjenicu i da samo odabere koje će njegovo uverenje biti. Što se represije tiče, Vi je, gospodine Fajgelj upravo vršite, zahtevanjem da se upravo o svemu gorepomenutom ne piše i ne govori.

Pominjete građanski zakonik i „udarnu pesnicu liberalizma”. a zanemarujete upravo najbitniju reč GRAĐANSKI, oni koji „uvode nove standarde ponašanja u porodici” su oni koje je narod, tj. koje su građani (obratite pažnju na tu reč) izabrali da vrše funkcije koje donose dobrobit društvu, a samim tim uvode nove standarde u cilju poboljšanja života svih

građana. U to da li funkcioneri pripadaju desnici ili levici, te da li svoje dužnosti vrše adekvatno ne bih zalazila. Neukusno je i krajnje degutantno porediti državu, socijalna i zdravstvena prava kao i njihovo vršenje dužnosti sa turskim dankom. Država mora da štiti svoje građane, a to znači da će dete biti oduzeto roditelju koji mu nije pružao adekvatnu brigu, iz kojih god razloga, dokle god su oni kršenje osnovnih prava. Ukoliko verujete da neko može da izvrši toliki uticaj na Vaše dete, da se ono u nekom trenutku okrene protiv Vas, mislim da ga omalovažavate, potcenjujete i ne poštujete.

Dokle ćemo ćutati?

Nažalost, porodice u Srbiji imaju daleko veće probleme od toga da li je njihovo dete naučeno da poštuje, razume i voli. Za početak, hajde da se bavimo ekonomskim i socijalnim stanjem porodica. Pozivam Vas da se uozbiljite, da pažnju i energiju posvetite bitnijim problemima, da pomognete u rešavanju istih, na neki, bilo koji način, umesto da svoje i naše dragoceno vreme trošite predugim i izrazito glupim izlaganjima sopstvenih stavova i mišljenja.

Na Vama gospodine Fajgelj i na ostalim roditeljima, je da svoju decu volite i vaspitavate, ukoliko tome posvetite dovoljno vremena ona će odrasti i za Vašeg sina nažalost, a za ostalu, nadam se, na sreću postati i steći slična ako ne i ista uverenja kao i njihovi roditelji.

Nasilje se ne rešava nasiljem. Autoritativnost je vršenje presije i u većini slučajeva izaziva samo kontra reakciju. Poštovani roditelji Srbije, molim Vas, nemojte ukalupljivati vašu decu, dozvolite im slobodu da budu ono što jesu, ali ih naučite da vitez može da se bude i rečima, da zaštititi nekoga ne znači povrediti drugu osobu. I na kraju, samo ih volite, i sve će to biti tako treba. ■

Nakon ovog teksta, Inicijativa je organizovala akciju „Antifašistička dekontaminacija” ispred KCNS a u okviru Aktivističkog maratona.

„Antifašistička dekontaminacija”

Obučeni u bela odela, sa prskalicama u rukama - aktivisti i aktivistkinje Inicijative želeli su da skrenu pažnju na problem koji pretilo da postane mnogo ozbiljniji nego što trenutno jeste. Nasilje u Novom Sadu je postalo svakodnevica, a vrednosti koje sadašnje rukovodstvo KCNS neguje i forsira su ništa više do vetar u leđa nasilju.

Kulturni centar Novog Sada, nekadašnji prostor slobode, postao je izvor širenja nacionalizma, homofobije, nasilja i drugih pratećih pojava fašizma, od kada je vođstvo preuzeo Andrej Fajgelj iz Treće Srbije. Delovanje Andreja Fajgelja i njegovi istupi u javnosti karakterišu govor mržnje i zagovaranje kršenja ljudskih prava.

Kulturni centar Novog Sada pripada svim građanima i građankama bez obzira na njihovu nacionalnost, veroispovest ili druge lične karakteristike. Svi oni koje direktor Fajgelj u svojim tekstovima i javnim nastupima napada, čija prava krši, ne osećaju se dobrodošlo u KCNS.

Ostavka Andreja Fajgelja na mestu direktora ove institucije jedino je prihvatljivo rešenje i korak ka vraćanju KCNS njegovim pravim vlasnicima i vrednostima koje je decenijama negovao. ■

Na Fajgeljev tekst koji je objavljen u Večernjim novostima a kao reakcija na ovaj događaj, pod nazivom „Čistka po Kurtijevom receptu” reagovao je Luka Božović, aktivista Inicijative.

LUKA BOŽOVIĆ, aktivista Inicijative

Poštovani gospodine Fajgelj, poštovana Treća Srbijo,

Obraćam vam se sa „poštovani” samo zbog vaspitanja i pristojnosti, iako ne poštujem ni vas, niti bilo šta što vi predstavljate. Vrednosti i stvari koje vi predstavljate, o kojima vi govorite, stvari su protiv kojih se skoro 10 godina borim svakodnevno. Sve vaše ideje vuku nas nazad i zatvaraju naše društvo koje ne zaslužuje da živi u izolaciji i van svih tokova.

Pre par dana smo ispred Kulturnog centra Novog Sada koji Vi vodite organizovali akciju „Anti-fašističke dekontaminacije” čiji sam ja bio idejni tvorac. Ja sam napisao tekst koji vam je toliko smetao. Ja osećam odgovornost da vam odgovorim na laži koje ste napisali.

Složiću se sa Vama da se ispred zgrade KCNS dogodio „nesvakidašnji incident”. Na žalost, reagovanje na fašizam u Srbiji svelo se na incident i prava je retkost. Reagovanje na fašizam mora da bude svakodnevna pojava. Ako je antifašističko delovanje incident, onda sam ponosom mogu da kažem da sam incidentan. Verujem, nisam jedini koji bi sa ponosom ovo istakao.

Odmah ću vam i razotkriti odgovor na Vaše pitanje da li je naša akcija predstavljala poziv na linč funkcionera Vaše stranke i Vaše bezbednosti. Ne brinite, nećemo Vam ništa. Mi nasilje vidimo kao društveni problem koji zahteva hitno rešenje. Vi ste, gospodine Fajgelj, deo problema. Vaši tekstovi u kojima stigmatizujete homoseksualce, lezbejke i transseksualnu populaciju direktno vode nasilju. Vaše delovanje vodi direktno onome što smo mogli da vidimo u Novom Sadu.

Sećate li se da su osnovci u Novom Sadu pretukli profesora Ivana Janeša uz povike „Ti si peder”? To je, gospodine Fajgelj, uzrokovano i delovanjem vaše Treće Srbije. To je uzrokovano i protivljenjem Vas i Vama sličnih, tome da deca od najranijeg detinjstva treba da se uče toleranciji i poštovanju različitosti.

Nisu bezveze nakon Drugog svetskog rata neki mislioci bili skloni da fašizam opisuju kao bolest, užasnuti njegovim posledicama. Fašizam izaziva visoku stopu smrtnosti, veoma brzo se širi i u početku izgleda bezopasno, a može da se dogodi svakome. Zvuči kao opis bolesti? Fašizam jeste bolest, a oni koji ga šire jesu izvor zaraze našeg društva. Treća Srbija jeste virus, kao što netolerancija, nasilje i govor mržnje jesu bolest. Nemojte se osećati ugroženo zbog toga, mi se protiv nasilja borimo, i nasilne metode u našoj borbi ne koristimo. Fašizam je izlečiv, mnogo puta je to dokazano u praksi.

Vi gospodine Fajgelj, u Vašoj želji da se prikazete kao žrtva, ne birate sredstva. Nije vam važno

da li ćete lagati ili govoriti istinu samo delimično. Da, istina je da smo mi iz Inicijative mladih za ljudska prava prilikom posete Kosovu imali susret i sa Aljbinom Kurtijem. Ipak, u saopštenju Vaše Treće Srbije rešili ste da sakrijete i prećutate činjenicu da smo se videli i razgovarali i sa Aleksandrom Jablanovićem, sada već bivšim ministrom Vlade Kosova. Verujem, da pošto se služite albanskim jezikom, možete da odete u Prištinu i razgovarate i sa Albancima i Albancima o temama koje vas interesuju. Verujte mi, bez obzira na Vaše stavove, rado će prihvatiti razgovor. I ja sam spreman i sa Vama da razgovaram i odgovorim na sve Vaše nedoumice.

Vi ste gospodine Fajgelj uvreda za Kulturni centar Novog Sada. Ova institucija je neraskidiva od Tribine mladih i diskusije kroz koje su prodefilovali veliki ljudi i antifašisti (ova dva pojma, inače, smatram neodvojivima) kao što su Kiš, Oskar Davičo, Branko Miljković, ali i mnogi drugi koji su u međuvremenu postali ono protiv čega se danas borim. Tribina mladih je bila mesto razvoja progresivnih ideja i slobode, a danas na tribinama u KCNS govori Zoran Milivojević koji zagovara nasilje nad decom. Ne samo on, već je tu i Vaš saborac Boris Malagurski sa svojim teorijama zavere. Dali ste prostor i francuskom udruženju koje se gradilo na protivljenju istopolnih brakova i bori se za „očuvanje tradicionalnih vrednosti”. U trenutku kada sve više država priznaje pravo na porodicu istopolnim parovima, poštujući njihova ljudska prava, vi tvrdite da su istopolni brakovi i LGBT populacija zlo.

Izborili su se Kulturni centar Novog Sada i Novosađani i Novosađanke, sa represijom, i onima koji su ukidali slobodu, pa će se izboriti i sa Vama i Trećom Srbijom. Ako ja budem jedan od onih koji, iako ne živi u Novom Sadu ali u njemu ima prijatelje i porodicu, bar malo doprinese tome, biću zadovoljan. Borba protiv svakog oblika i produkta fašizma je naša dužnost, to dugujemo sami sebi, žrtvama fašizma palima za slobodu, ali i budućim generacijama.

Predaja i poraz u toj borbi nisu opcija. Da jesu, ne bismo već jednom pobedili fašizam i osvojili slobodu. Jedina opcija je pobeda nad fašizmom! NO PASARAN! ■

Konferencija o govoru mržnje u medijima i na internetu u Srbiji

Konferencija o govoru mržnje u medijima i na internetu održana je u Medija centru, u petak 13. marta, u organizaciji Inicijative mladih za ljudska prava.

Konferencija je pratila dosadašnji rad na platformi **Watch Your Language** čiji je cilj da doprine-se uspostavljanju definicije i jasnijih granica između slobode govora i govora mržnje. Veliki deo fizičkog nasilja temelji se na govoru mržnje i diskriminatorском ponašanju na internetu. Neprecizno definisan govor mržnje kao i razgraničenja govora mržnje i slobode govora koje je različito regulisano, predstavljaju dva goruća problema sa kojima se onlajn zajednica danas suočava.

Na prvoj sesiji konferencije o govoru mržnje u medijima i na internetu fokus je stavljen na tradicionalne medije, govor mržnje u njima i odgovornost novinara i novinarki za aktuelno stanje. Na sesiji su govorili Nikola Tomić, urednik politike i sveta i zamenik urednika u dnevnom listu Blic, Boban Karović, novinar i dobitnik nagrade za izuzetan doprinos borbi protiv diskriminacije, i Ivan Đurić iz Inicijative mladih za ljudska prava.

Moderator prve diskusije Luka Božović otvorio je konferenciju razgovorom o izveštavanju medija o slučaju Gorana Jevtića i reakcijama na to izveštavanje. Nikola Tomić iz Blica izjavio je da se taj slučaj može tumačiti na dva načina – kao „profesionalni propusti ili kao informisanje o poznatim činjenicama”, ali da u tom slučaju nije bio u pitanju govor mržnje.

Novinar Boban Karović osvrnuo se na činjenicu da je govor mržnje manje prisutan u medijima u odnosu na to koliko ga ima na internetu, kao i na to da je istina da trenutno ne postoji jasna granica između slobode govora i govora mržnje i da je često kontekst onaj koji presuđuje. Podsetio je i da se u Srbiji govor mržnje često meša sa uvredom što dodatno zamagljuje granicu između slobode govora i uvrede. Jedan od navedenih primera bilo je i skandiranje „Vučiću pederu”, oko koga su se sagovornici složili da predstavlja uvredu, a ne govor mržnje.

U daljoj diskusiji o govoru mržnje u medijima Nikola Tomić je istakao da se u ovom trenutku u Srbii suočavamo sa jednim relativno novim fenomenom koji je veoma važan, a to je govor mržnje prema političkim neistomišljenicima. On je istakao primer nazivanja opozicije ebolom koje su koristili poslanici vladajuće većine. Tomić je istakao da je ovo produkt „zbira političke instrukcije i novca”.

O ulozi civilnog društva kada je u pitanju način izveštavanja medija o određenim temama, Ivan Đurić iz Inicijative mladih za ljudska prava rekao je da civilno društvo nije tu da menja novinare i novinarkе, već da im između ostalog obezbeđuje informacije. Naveo je primer teksta koji je novinarka Blica napisala o poseti Prištini, kada je i on boravio tamo, i rekao da su se složili samo oko toga kakvo vreme je bilo tih dana. Ivan je rekao je od prvog projekta Inicijative „Novinari to mogu” u kome je rađeno na razmeni novinara i novinarki između Beograda i Prištine prošlo više od deset godina, i da je možda vreme da se ovaj projekat ponovi - jer prostora za saradnju između civilnog sektora i medija ima.

Na drugoj sesiji konferencije koju je moderirao Đorđe Krivokapić iz Share Defensea, razgovaralo se o načinima regulisanja sadržaja na internetu, institucionalnim i alternativnim mehanizmima

za postavljanje jasnije granice između slobode govora i govora mržnje, kao i o onlajn platformama za borbu protiv govora mržnje na internetu.

Državni sekretar u Ministarstvu za omladinu i sport i predsednik Nacionalnog komiteta za borbu protiv govora mržnje na internetu Nenad Borovčanin rekao je da je Ministarstvo iznelo govor mržnje kao jednu od najvažnijih tema kojom se bavi. Kampanja protiv govora mržnje na internetu traje već dve godine, a na pitanje zašto je Ministarstvo odabralo baš ovu temu kao prioritet, Borovčanin je odgovorio: „Ova tema je odabrala nas. Ne postoji granica između onlajn i oflajn sveta - jedan se preliva u drugi. Važno je da mladi, koji su većinski korisnici onlajn prostora i naša ciljna grupa, budu edukovani o ovoj temi. Zbog toga smo preventivno edukativnu ulogu odabrali kao jednu od važnih aktivnosti.”

O tome ko je nadležan za regulisanje govora mržnje na internetu i na koji način govorila je Tamara Skrozza iz Saveta za štampu.

Savet za štampu je samoregulatorno telo koje postupa po žalbama građana, nevladinog sektora, ali i ministarstava i to jedino ako je u pitanju kršenje Kodeksa novinara, koji je usvojen 2006. godine. Savet za štampu se ne bavi slučajevima u kojima su prekršeni zakoni i Ustav Republike Srbije. Skrozza je rekla da u Kodeksu nažalost postoji samo jedno mesto koje se bavi govorom mržnje i diskriminacijom i da je ponekad teško odrediti da li je u nekom slučaju u pitanju govor mržnje ili ne.

Kada je u pitanju govor mržnje na društvenim mrežama, to nije u nadležnosti Saveta. „Savet se bavi Kodeksom novinara i novinarki. Bavimo se medijima, a kada ulazimo u veb sferu u našu nadležnost ulaze portali koji imaju administratore i/ili urednike. Kada bismo se bavili društvenim mrežama, mi bismo prihvatili da su ti ljudi novinari, a oni to nisu. To je previše za naš angažman. Posao je države da se ovom sferom bavi i oni su za vreme poplava, kada su znali apsolutno sve o dešavanjima na društvenim mrežama, pokazali da umeju da rade taj posao. Oni umeju i mogu, pitanje da li hoće ili ne,” kazala je Skrozza.

Borovčanin je dodao da je jedan od problema to što je Savet samoregulatorno telo, a ne državni organ. „Problem je to što ne postoji sankcija. Krajem godine je donet zakonik o govoru mržnje, ali njegova primena izostaje. Do rešenja se može doći, ali je potrebno da izađemo sa zajedničkim predlogom.”

Đorđe Bojović, iz Inicijative, rekao je da bi Watch Your Language platforma mogla da bude jedno od efikasnih sredstava za borbu protiv govora mržnje na internetu. Naveo je da će se na platformi naći uputstva o moderaciji onlajn sadržaja i komentara, a ova uputstva će biti dostupna svima koji bi želeli da ih koriste. Na navod Tamare Skrozze da je nekada najbolje određeni sadržaj koji sadrži govor mržnje ignorisati, Bojović je odgovorio: „Ne slažem se da treba ćutimo. Mislim da time što ćutimo danas postajemo saučesnici u tom činu. Potrebno je da ukazujemo na ovaj problem i nikada ne okrećemo glavu u stranu,” zaključio je Bojović. ■

Tribina o tražiocima azila u Subotici

Tretman prema tražiocima azila u Srbiji je problem u poslednje tri godine o kome se malo govori a zahteva punu pažnju i traženje rešenja. Ljudi koji beže sa prostora zahvaćenog ratom, nemirima, sa teritorija gde ljudska prava nemaju nikakav značaj, žele da sebi i svojoj porodici obezbede pre svega sigurnost i bolji život.

Migranti koji su izbegli iz Sirije, Avganistana i drugih ratom i nemirima zahvaćenih zemalja, a nalaze se na teritoriji Subotice, nemaju drugi smeštaj osim prostora napuštene zgrade stare ciglane, koja nema humane uslove. Oni se nalaze na hladnom, bez vode, struje, tople odeće, hrane i lekova.

O mogućnostima rešavanja problema sa kojima se suočavaju azilanti u Srbiji razgovaralo se na tribini koju je Inicijativa organizovala 30. januara u omladinskom klubu Skladište u Subotici.

Tibor Varga iz Istočnoevropske misije svakodnevno odnosi pomoć migrantima koji se skrivaju u napuštenoj ciglani u Subotici. Varga je rekao da migranti beže iz svojih država jer bi u suprotnom tamo bili ubijeni, ali da im cilj nije da ostanu u Srbiji. Oni koji imaju novca idu ka EU, dok se u ciglani nalaze oni koji su ostali bez novca ili su bolesni. „Niko ih ne obilazi da im pomogne. Često mi kažu da više dana ništa nisu jeli. Nema higijenskih uslova, nemaju vodu,” rekao je Varga.

Milimir Vujadinović, član gradskog veća grada Subotice zadužen za oblast socijalne zaštite, rekao je da s obzirom na zakonska ograničenja, pitanje azilanata ne može da reši lokalna samouprava. Jedino što grad Subotica može da učini je da pomogne u humanitarnom smislu sa ciljem da se

zaštite ljudski životi. Napravljena je posebna budžetska linija kako bi se pružila pomoć tražiocima azila, a u februaru 2014. otvoreno je prihvatilište za omladinu i decu migrante. Ipak, kada su pitanju odrasli, lokalnoj samoupravi su ruke vezane. Otvaranje bilo kakve vrste prihvatilišta u Subotici nije u planu, jer bi po Vujadinovićevom mišljenju to bio „dodatni stimulans migrantima da krše zakon”, s obzirom na to da je ono što oni rade nelegalno, a otvaranje prihvatilišta bi samo povećalo broj pridošlih migranata.

U prošloj godini je 16 500 migranata, većinom iz Sirije, Avganistana, Eritreje i Somalije, zatražilo azil u Srbiji. Od tog broja podneto je ukupno 388 zahteva, obavljeno je 17 saslušanja, a zahtev je odobren za svega njih šestoro. Prema rečima Radoša Đurovića iz Centra za zaštitu i pomoć tražiocima azila, kada se ovi brojevi uporede, statistika jasno govori da sistem ne funkcioniše.

„Potrebno je da država ima jasan stav prema ovom problemu,” kazao je Đurović. Kao veliki nedostatak on ističe da u Srbiji ne postoji telo koje koordinira sve aktivnosti različitih službi i institucija koja se bave azilom, pa shodno tome Vlada mora da koriguje postojeću strategiju o migraciji, poveže nadležne službe, poveća kapacitete i bude aktivnija u rešavanju ovog problema.

Đurović je istakao da svi migranti moraju da dobiju status izbeglice u Srbiji, što podrazumeva obezbeđeni smeštaj, minimalnu zdravstvenu zaštitu i slobodu kretanja. Kao jedan od izazova istakao je i to da građanima Srbije treba objasniti situaciju i to da kratkog i brzog rešenja nema. „Jako je teško reći građanima da šta god da se preduzme, ti ljudi će biti ovde, neće moći da nestanu. Ne treba da budemo budemo restriktivni i gurnemo ih još više u sivu zonu, daleko od očiju državnih organa. Treba da im pružimo neku vrstu zaštite, da oni postanu vidljivi, da imamo statističke podatke o tome koliko ih ima i ko od njih dolazi iz potencijalno rizičnih oblasti,” kazao je Đurović.

Dug je put ka rešavanju problema migranata, a većina građana u Srbiji okreće glavu na drugu stranu. Koji su načini na koje država može da reaguje i na koji je način postupano u drugim zemljama sa sličnim problemima, koje su obaveze države prema Ustavu, Ženevskoj konvenciji, šta je grad Subotica uradio po pitanju ove situacije, i koje su mogućnosti rešenja ovog problema, pitanja su koja se tiču svakog od nas. ■

Inicijativa je za grupu od 20 studenata/kinja organizovala posetu jugu Srbije, kako bi se mladi upoznali sa tamošnjom političkom situacijom, kao i o položaju juga u odnosima Srbije i Kosova. Održani su sastanci sa predsednikom opštine Bujanovac Nagipom Arifijem i predsednikom Nacionalnog saveta Albanaca Jonuzom Muslijuom. Razgovaralo se o problemu obrazovanja, sudstva, nezaposlenosti, bojkotu popisa od strane albanske populacije i ostalim problemima sa kojima se susreće stanovništvo na jugu. Kako bi ova grupa mladih dobila još potpuniju sliku o ovoj temi, po povrtaku u Beograd, organizovani su sastanci sa predsednikom Koordinacionog tela Vlade Republike Srbije za Preševo, Bujanovac i Medveđu Zoranom Stankovićem i poslanicima Partije za demokratsko delovanje (PDD) u Skupštini Srbije - Šaipom Kamberijem i Rizom Haljimijem. ■

IVAN ĐURIĆ, programski koordinator

Dezinformacije od javnog značaja

Pravo na pristup informacijama od javnog značaja u svojoj suštini podrazumeva da svaki građanin može od institucija (organa javne vlasti) tražiti informacije koje su u njihovom posedu.

Te informacije mogu biti najrazličitije – to mogu biti statistike, dokumenti, izveštaji, dopisi, itd. Ovo pravo je garantovano Evropskom konvencijom za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (Član 10), Ustavom (Član 51) i zakonom.

Ukratko: vi tražite informaciju, organ vlasti vam je dostavi, i pravo je ostvareno. Međutim, niko vam ne garantuje da je dostavljena informacija tačna. Inicijativa je krajem januara od Vrhovnog kasacionog suda tražila informaciju o broju primljenih zahteva za zaštitu prava na suđenje u razumnom roku.

Sud je odgovorio, u zakonskom roku, i Inicijativa je krenula dalje da postupa sa tom informacijom kao zvaničnom – i ta informacija je trebalo da bude objavljena u Inicijativinom izveštaju o pravu na pravično suđenje u pravosudnom sistemu Srbije.

Preokret se dešava 25. marta, kada Vrhovni kasacioni sud objavljuje Godišnji izveštaj o radu Vrhovnog kasacionog suda za 2014. godinu, u kome su navedeni i statistički podaci za 2014. godinu koje je Inicijativa tražila, a koji su znatno drugačiji od podataka koje je Sud dostavio Inicijativi.

Inicijativa šalje stotine zahteva za pristup informacijama godišnje, i na odgovorima zasniva svoja istraživanja, stavove, zaključke – jer ti odgovori

predstavljaju zvanične podatke kojima raspolažu institucije čiji rad kontrolišemo. Mi nismo u mogućnosti da proverimo svaki podatak koji od institucija dobijamo, niti smatramo da je to naša obaveza.

Kako Inicijativa može na primer da proveri informaciju koju je BIA dostavila, da su u 2013. godini 52 lica bila pod merama nadzora komunikacija? Od kakve važnosti je pravna pobeda Inicijative pred Evropskim sudom za ljudska prava koji je naložio BIA da nam dostavi podatke o broju prisluškivanih ukoliko nam je BIA dostavila netačne podatke?

Država nam ponekada ponudi sredstva kojima možemo kontrolisati njen rad – poput Zakona o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja. Ipak, oni našu kontrolu drže pod kontrolom. ■

Podsetimo, Inicijativa je i ove godine tražila podatak o broju prisluškivanih lica za 2014. godinu - međutim, BIA je ponovo odbila zahtev kao i 2014. i 2005. godine. U trenutku objavljivanja ovog njuzletera očekuje se odgovor Poverenika za zaštitu informacija od javnog značaja i podataka o ličnosti kojem je Inicijativa ovim povodom podnela žalbu.

#VoteNOTfight

Zbog nasilnog karaktera prethodnih izbora u Nigeriji, održanih 2011. godine, ali i napada na učesnike kampanje za predsedničke izbore 2015. godine, Svetski pokret mladih za demokratiju organizovao je internet kampanju #VoteNOTfight kojom je pozvao omladinu Nigerije da izađe na glasanje i tako na demokratski i miran način učestvuje u zagovaranju promena u Nigeriji.

Tim Inicijative je podržao ovu globalnu kampanju.

ŠTA JE VAŽNO U 2015?

